

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo
40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENE

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Plastirijada

Belgrad, 8. marca.

Sedanja nadvse motna politična situacija v Grčiji je posledica desetletnega neomejenega papeževanja starega Venizelosa. Ta častihlepi mož, kojega zgodovinske zasluge so danes skoro že pozabljene, je po l. 1932, ko je bil s pomočjo generalitete strmoglavil kraljevino, vladal Grčiji pod plaščem republičanstva kot diktator. Ker je bila kraljevina po zlomu grške moči v Mali Aziji zapustila za seboj same ruševine, je mogel Venizelos svoj položaj le še bolj utrditi s politiko gospodarske restavracije, kar spričo takratne dobe srečne svetovne konjunkturi ni bila težka naloga. Ko pa se je bližala in stopnjevala gospodarska kriza in so grške ladje začele bežati iz pristanišč, je pristaniščih, se je izkazalo, da reforme g. Venizelosa niso segale globoko. Politika bivšega krečanskega odvetnika, ki je bil bolj rojen za sijajnega govornika in diplomata nego za konstruktivnega delavca, za katerega so praktični uspehi doma bolj važni nego bližnje zmage na mednarodnem poprišču, je odgovarjala, ko se za Grčijo kot mednarodno silo ni dalo doseči ničesar več nego to, kar si je bila že pridobila, ampak je bilo treba ozdraviti notranji politični in gospodarski organizem države, ki ni več normalno funkcioniral že nekako od l. 1914 dalje.

Zato ni čudno, da so se kmalu po l. 1930 začeli pojavljati znaki močne ljudske reakcije proti očetu »Velike Grčije«, ki je bil zaradi naraščajočih notranjih težav prisiljen posegati po metodah, ki so v kričečem nasprotju z republičansko demokracijo, katerega ga je bila spravila na vrh kot prvoboritelja zoper bivšo monarhijo. Pri tem prizadevanju, da se na vsak način ohrani na oblasti kot šef liberalne stranke, sta Venizelosu pomagali tradicionalna korupcija upravnega aparata na eni in liga generalov, ki je bila na krvav način odstranila vladavino kralja Konstantina, na drugi strani. To je seveda samo povečalo nepopularnost nekdanjega božanstva slavljene Venizelosa, ki se je mogel zadnja leta držati samo s pomočjo več ali manj maskiranega nasilja. Ker pod gospodarsko krizo največ trpi kmetijsko ljudstvo, ki je zaradi propasti prekomorske trgovine izgubilo vse nekdajne rezerve za izboljšanje svoje skromne eksistence, tako da danes v mnogih pokrajinah Grčije vlada glad v pravem pomenu besede, zato je čisto naravno, da je postala nosilnica opozicije zoper Venizelosa režim od nekdanjega v podeželskem ljudstvu vsidrana ljudska stranka g. Kaldarisa, ki goji simpatije do minule monarhije. Venizelos, ki ga drži samo še plast one buržuazije, ki živi na račun ljudske bede, je začel uvidevati, da njegova sreča zahaja.

Že novembra lanskega leta, ko je dobil Kaldaris pri parlamentarnih volitvah toliko glasov, da se Venizelos sprči opozicije svojega bivšega prijatelja g. Papanastasiu-a v lastni stranki ni mogel več oprati na večino poslanske zbornice, je vsemogočnosti vjenjeni politik skušal onemogočiti parlamentarni preobrat, kakor ga je tirjala ljudska volja, s tem, da je Kaldarisa postavil pod kontrolo sebi udane generalitete, tako da je bil le-ta kot novi ministrijski predsednik na vsakem koraku temeljitejših reform oviran od klike, ki je menila, da ima zaradi svojih zaslug pri antimonarhističnem puču pred 10 leti večen privileg do vlade v Grčiji. Venizelos pa je potem, ko se je posrečilo zakrpati razdor, ki je bil nastal v vrstah liberalne stranke, takoj strmoglavil Kaldarisa, kateremu je bil obljubil lojalno sodelovanje. Pri novih volitvah, ki so se končale minulo nedeljo, je imela Kaldarisova ljudska stranka sijajno volilno parolo, ker je mogla pokazati na nelojalnost g. Venizelosa, ki je poplaval pošteno besedo Kaldarisa, da se ne bo dotaknil republičanske vladavine, s tem, da mu je dal v zbornici s pomočjo svojih bivših, sedaj v Venizelosovo stranko zopet spravljenih disidentov, izglasovati nezaupnico. Ljudska stranka pa je mogla pokazati tudi na to, da so se vsi poskušniki rešiti Grčiji vsaj pred najhujšimi posledicami sedanje gospodarskega položaja, izjavili na neozdravljivi kliskarski oblastilnosti Venizelosa in njegove lažilberalne republičanske sektele.

Rezultat nedeljskih volitev, ki so dale Kaldarisu večino, s katero more vladati brez Venizelosa, so slednjega tako porazile, da je posegel, očitno ojuhačen po Hitlerjevem zgledu, po sredstvu, ki se ga je bil poslužil pred 10 leti. Obrnil se je na generala Plastirasa, ki je bil l. 1932 pomelel monarhijo v eni noči in položil Venizelosa pod noge pet generalskih glav, da je ponovil ta eksperiment in se polastil za Venizelosa diktature. Toda to pot se stvar ni odigrala samo brez krvi, ampak je končala na skrajno smešen način: Plastiras je moral že po 24 urah nejunaško zbežati na aeroplanu v Egipt, v strahu pred ljudsko jezo, ki se je po vsej Grčiji dvignila kakor vihar zoper generala, ki se je dal od Venizelosa izbrabiti za orodje proti narodni volji. Vzrok, da se je ta puč izjavil, je v tem, da so tudi častniki armade, kakor tudi večina generalov, predvsem pa vladni prefekti na deželi, tako zelo stali pod vtisom rezultata nedeljskih volitev, ki so sankcionirale voljo ljudstva, da je moral Venizelos že par ur po samozvanskem aktu generala Plastirasa uvideti, da nima lahko mišljeni eksperiment pod seboj nobene podlage. Venizelos je takoj posadil v fotelj vladnega predsednika generala Otonosa, ki se mu je zdel sposoben za posredovanje med svojo oblastilnostjo in ljudsko voljo, toda ta poizkus se je ponesrečil in general Otonos je moral izjaviti, da je vsak hip pripravljen odstopiti mesto, do katerega nima pravice, Kaldarisa, ki mu je ljudstvo izreklo svoje zaupanje.

Vlado bo torej prevzel g. Kaldaris, ki si je

K avstrijski ustavni krizi

Austrija se brani pred Hitlerjem in pred komunizmom

200 rajhovskih agitatorjev na meji

Dunaj, 9. marca — D.

»Mala diktatura«, kot imenujejo po kavarnah hudo mušni in radi večerajšnjih dogodkov prav nič razburjeni Dunajčani predsedniško vlado dr. Dollfusa, se je uveljavila s celo vrsto izrednih odredb,

ki so naperjene proti pritisku fašistov od desnice in marksistov od leve. Prvi, ki so občutili trdoto novih odredb, ki prepovedujejo javna zborovanja in obhode, so bili krščanski socialci, ki so imeli za danes napovedane 4 velike politične shode, na katerih bi morala nastopiti kot glavna govornika vojni minister Vaugoin in bivši zvezni podkancler dr. Schmitz. Policija je zborovanja enostavno prepovedala.

Marksističen tisk ves iz sebe

In »Arbeiterzeitung« se je postavila na čelo protestnega »vala ogorčenja«, očitačjo dr. Dollfusu, oziroma krščanskim socialcem diktatorične namene, da skruvijo ustavo in tepajo osnovne svoboščine državljanov. V današnjem uvodniku se je spozabila celo tako daleč, da je očitala vladni neke vrste »klerikalni fašizem«, proti kateremu, tako pravi, se bo dvignil ves avstrijski demokratični narod, ki neče dovoliti, da bi manjšina s pomočjo izrednih zakonov mimo ljudske volje, izražene v parlamentu, obdržala oblast, mesto da bi izginila, kadar ji je večina naroda izrazila svoje nezaupanje. Dunajski župan dr. Seitz je čisto v štilu marksistično-komunističnega tiska odklonil naredbi državnega tajnika dr. Feya o zborovanjih in dr. Dollfuss je moral marksističnemu županu v posebnem pismu, ki je bilo nabit po Dunaju, raztolmačiti vsebino novih naredb in njih izvršilno moč na ozemlju zvezne republike.

Odmevi v drugem tisku

Neutrlni tisk se do sedaj še ni izjavil in samo registrira dogodke kronološko, kot se razvijajo. Vsemensko časopisje, med njimi »Neueste Nachrichten«, ki so po Hitlerjevi zmagi v Nemčiji odkrito stopile v vrste narodnega socializma, se isto tako vzdržuje vsake kritike, samo da pohlevno namigava, da je avstrijska vlada poskusila eksperimente, ki znajo postati nevarni.

»Klerika ni fašizem«

Naravnost humoristično zveni očitek marksistokomunistov o »klerikalnem fašizmu«. Krščansko socialne stranke do sedaj nikjer v Evropi niso ustvarjale fašizmov, ampak so bile, če spomin ne moti, one edine in so prav do danes ostale edine, ki se proti vsakim poskusom fašizma načelno in dosledno borijo. In povsod tam, kjer so dosedaj fašistične tendence dobile kontrolno oblast nad državno upravo, to je v Italiji in v Nemčiji, je najtežja pest vedno padla na krščanske in katoliške stranke baš zaradi osnovnega nasprotstva med fašistično in krščansko ideologijo, od katerih je prva diktatorična, druga pa demokratična.

Hitler hoče Austrijo

Tudi danes je po vseh dunajskih krogih še vedno aktualno vprašanje, zakaj je dr. Dollfuss segel po sredstvu prisilnih naredb, ki je zvezni predsednik odklonil demisijsko njegove vlade. Vlada je dobila iz vrst nacionalsocialistov samih točne informacije, da je nad 200 (včeraj sem poročal o 150) Hitlerjevih najhujših agitatorjev pripravljenih, da prekoračijo mejo in uprizorijo govorništvo in

vzel nekaj odloga, preden nastopi svoje mesto, zato, da razjasni slejkoprej zelo nejasno situacijo. Venizelos skuša namreč rešiti svoj nevzdržni položaj (nekateri njegovi skrajni sovražniki zahtevajo, da se njegova siva glava položi pod rabljevo sekirjo) s tem, da prigovarja Kaldarisa, naj bi se sestavila kompromisna vlada takozvanega narodnega edinstva, v kateri bi si g. Venizelos ohranil vplivno besedo. Politična modrost govori tukaj za Venizelosa, čeprav mož po nedeljskem puču ne zasluži, da bi se nanj ozirali. Liberalna stranka ima namreč še vedno veliko pristašev v buržuaziji in če bi samovlada ljudske stranke imela za posledico poostrežen notranjih strankarskih borb v Grčiji, bi to bilo brez dvoma v veliko škodo države, ki že sto let trpi radi nepomirljivega sovraštva med svojimi strankami. To zlo bi se povečalo v sedanjih težkih časih naravnost do narodne katastrofe, ako bi v stranki g. Kaldarisa prevladali ekstremni monarhisti, in zato je le pozdravljati, da se g. Kaldaris noče prenačljati, da bi sestavil vlado v sedanjem

propagandni naskok na avstrijsko ljudstvo. Nacionalsocialisti so imeli namen organizirati »Hitlerjev misijon« od občine do občine in prekvasiti avstrijsko ljudstvo tako, da bi pri prihodnjih volitvah ponovilo v Avstriji delirij Hitlerjeve volivne zmage v Nemčiji. Hitler hoče Avstrijo kratkoma zaveževati in v avstrijski republiki ustoličiti režim nemškega rajha ter tako izvesti ideološki Anschluss med obema nemškima narodoma. Dr. Dollfuss je dobil od vrhovnega vodstva Hitlerjeve stranke v Avstriji uradno pismo, v katerem zahtevalo njegovo demisijsko in razpis novih volitev.

Vsaka vlada, ki se količkaj zaveda svoje odgovornosti napram ljudstvu, kojega blagor ji je izročeno, ne sme dovoliti,

da bi ji neka fašistična skupina diktirala

kako naj vlada, tem manj, če takšni ukazi prihajajo iz inozemstva. Dr. Dollfuss je bil tega mnenja in je segel po sredstvih, ker mu jih parlament po krivdi marksistokomunistov ni nudil, da pokaže, da Avstrija še ni Nemčija, in da hoče avstrijska republika onemogočiti Hitlerjevo demagoško iz isto strogo, kakor se bo branila proti tiraniji marksizma, ki je pri nas v Avstriji istovesten s komunizmom.

Ljudska samoobramba

Dr. Dollfussov poskus ljudske samoobrambe je zadejal na odpor pri komunistih. Zanimivo je gledati te ljudi, kako dajejo predvprego nacionallistom in se mesto njih hudujejo, da bo teh 200 Hitlerjevih agitatorjev poslanih preko meje in da bo avstrijsko ljudstvo vsaj za nekaj mesecev obvarovano pred demagoštvom histeričnih ekstremistov od leve in od desnice.

Danes še ni jasno, kako se bodo dogodki razvijali. Izven vsakega dvoma je, da se bo vlada gibala strogo v okviru ustave in zakonov in da bo

Kaj se dogaja v Nemčiji

Centrum vendarle potreben

Berlin, 9. marca. Tg. Preteklo nedeljo je notranji minister Göring v svoji izjavi časnika oholo povedal, da je pri volitvah zmagal najbolj značilno to, da je katoliški centrum prvič po Bismarcku izgubil odločilni položaj v nemškem državnem zboru. Danes se lahko tudi brez centruma sestavlja vlada, ki ima za seboj večino. Katoliški centrum je potisnjen na mesto drugega reda. Toda Göringova izjava je bila prehitro izrečena, kajti že danes se je pokazalo, da bo Hitler še vedno potreboval glasove centruma, če bo hotel izglasovati v državnem zboru zakon o večjih pooblastilih, ki prekoračijo meje sedanje ustave. Za vsako spremembo ustave je v Nemčiji potrebna dvotretjinska večina glasov, to se pravi v sedanjem parlamentu 432 glasov. Sodelovanje centruma je torej neobhodno potrebno tudi v slučaju, da bi se komunisti vzdržali glasovanja. Hitler je sklenil, da nemudoma stopi s centrumom v tozadevna pogajanja.

Japonsko-kitajska voja

Japonska pred Pekingom

London, 9. marca. Tg. Kitajski glavni stan poroča, da so japonska letala zasledovala in bombardirala kitajske čete, ki se umikajo na veliki cesti proti Pekingu, 15 km daleč od velikega zidu skoro že v bližini Pekinga. V Pekingu je velika panika. Bojijo se, da ne bi Japonci mesta bombardirali z letali. Inozemske stacije pripravljajo vse za odhod

Za enega rasista tri komuniste

Berlin, 9. marca. AA. Voditelj hitlerjevskih napadnih čet Helldorf je govoril s balkona Liebknechtovega doma in doslovno dejal: »Za vsakega rasističnega miličnika, ki bo ubit v Berlinu ali Brandenburg, bomo ubili tri komuniste.«

Hitlerjevci terorizirajo borzo

Berlin, 9. marca. Tg. Danes opoldne je prikorakal SA oddelek pred borzno poslopje v Berlinu in zahteval, da takoj odstopi celotno predsedstvo berlinske borze. Bila je takoj sklicana seja predsedstva, na kateri pa so ugotovili, da se ima borzno predsedstvo pokoravati izključno samo naredbam nadzorstvene oblasti za borze. SA oddelek je kmalu po 2. uri zopet odkorakal. Borzni posli se s tem dogodkom niso motili.

Po Plastirasovem puču

Ljudska vlada v Grčiji

Atene, 9. marca. l. Danes opoldne je Kaldaris sestavil svojo vlado takole:
Predsednik vlade: Kaldaris.
Prometni minister: general Kondilis.
Notranji minister: Metaksas.

Minister za mornarico in letalstvo: Hadžiki-riakos.

Zunanji minister: I. Ralis.
Kmetijski minister: Teotokis.
Minister za narodno gospodarstvo: Ainojenos.
Pravosodni minister: P. Ralis.
Prosvetni minister: Makropoulos.
Minister za higieno: Codamanis.
Finančni minister: Levenos.

Nova Kaldarisova vlada je bila danes opoldne zaprisežena. Monarhistični listi naglašajo, da zmagala antivenizelistov dokazuje, da je bil narod sit diktature tega neznoznega človeka. Nova vlada se zaveda težkega položaja in želi z redom in mirom omogočiti sodelovanje vsemu narodu za nacionalno obnovo. Vlada ne namerava preganjati venizelistov, čeprav so odgovorni za vse nesreče, ki jih je Grčija preživela in pretrpela zadnje četrtletje. Preteklost bo pozabljena, le najnovejši dogodki se morajo pojasniti. Poskus državnega puča, ki ga je izvršil general Plastiras s svojimi prijatelji, je treba temeljito osvetliti. On in njegovi prijatelji bodo postavljeni pred vrhovno sodišče. Zahteval so bo odstop predsednika Zaimisa, ki je spodbujal Plastirasa k puču.

Dunajska vremenska napoved: Zaenkrat še ne bo dosti izpremembe dočednjega vremena. Ponekod se bo zjasnilo. Od zapada se bo temperatura dvignila.

„Uspehi“ Hitlerjeve volione zmage

Ogromna trozveza?

med Francijo-Rusijo-Poljsko

München, 8. marca.

Volitve so sedaj za nami, toda ne še skrbi, ki nas oblegajo tako v pogledu nadaljnjega razvoja notranjih prilik v Nemčiji, kakor posebno glede zunanje političnega položaja, v katerega je Nemčija zašla po prihodu Hitlerja na vodstvo države.

Boncour sega v roko Dougalevskemu

Ob priliki debate o razorožitvenem predlogu francoske vlade v Zenevi se je pred par dnevi dogodilo nekaj, kar je zaneslo veliko skrbi med naše državnike in kar utegne povzročiti še mnogo več nervoznosti, ko se poleže burja nedeljnih volitev. Takrat je namreč vstal ruski poslanik v Parizu in zastopnik Rusije v Zenevi Dougalevski ter proti vsakemu pričakovanju v par kratkih besedah podprl francosko stališče. Francoski zunanji minister Paul-Boncour pa se je takoj dvignil, s hitrim korakom prekorakal dvorano in se ustavil pred ruskim poslanikom, zgrabil patetično za njegovo roko in mu jo dolgo stiskal. V dvorani se je čutilo tisti hip, da ta teatralna gesta pomeni popoln preokret francoskih odnosov z Rusijo in da se bo moralo odslej v evropski politiki računati s prijateljskim sodelovanjem Francije in Rusije. Ne vem, če so drugod ta prizor tako ocenili, mi v Nemčiji smo ga in smo na njej, da vsak dan bolj spoznavamo njegovo dalekosežnost.

Francija je Nemčijo izpodrinila

Nemčija je bila prva, ki je pred 12 leti v Rapallu sklenila pogodbo z Rusijo ter smatrala svoje prijateljstvo do Rusije kot najmočnejši cepin v svoji borbi proti verjaskemu miru in za enakopravnost z ostalimi narodi sveta. Ali se je Franciji res posrečilo, da nam je izvila iz rok tudi to zaslonilo in da je potegnila tudi sovjetsko Rusijo v krog svojih političnih in vojaških zaveznic? Vem da ni treba v mednarodni politiki ničesar tragično pretiravati, toda tudi podcenjevati se ne sme ničesar, najmanj pa danes, ko se je Evropa in svet začel zopet deliti v velike politične tabore.

Nova presenečenja

Naše časopise je to nevarnost tudi uvidelo in Münchenersche Neueste Nachrichten so že ob priliki podpisovanja raznih nenapadnih paklov z Rusijo zvonile alarm, da francoska diplomacija, ki si je osvojila države Male antante, sedaj uspešno sega še po Rusiji in pripravlja novo presenečenje z ustanovitvijo velike protinemske trozveze med Francijo, Poljsko in Rusijo. Ves naš notranjepolitični razvoj od polletja pa do volitev je francoska prizadevanja le podpiral in omogočil tisti gledališki prizor v sejni dvorani Zveze narodov, ki nas je opozoril, da smo svoje prijateljstvo do Rusije zanemarjali, če ga nismo že zaigrali.

Bethlenovo predavanje v Berlinu

Za italo-nemško-madžarsko zvezo

Budimpešta, 9. marca. Ž. Grof Bethlen je imel sredi v „Laiserhoftu“ v Berlinu predavanje o temi »Madžarska v novi Evropi«. Bethlen je v svojem predavanju orisal žalostni položaj Madžarske po trianonski pogodbi in veliko izoliranost Madžarske v Evropi. Interesi Madžarske ne dopuščajo, da bi se dovolilo združenje severnih in južnih Slovanov. To je tudi močan in stalen zgodovinski interes Italije, ker Slovani ogrožajo na Jadranskem morju italijansko premoč. Ker interesi Italije niso v nasprotju z interesi Nemčije, je zato Nemčiji po-

† Veliki mojster križevniškega reda

Včeraj 9. marca je umrl na gradu Bruntal na češkoslovaškem veliki mojster križevniškega reda, škof dr. Norbert Klein, v starosti 65 let. Kot sin priprostih kmetijskih staršev na Moravskem doma je vstopil l. 1888 v križevniški red ter je študiral bogoslovje na fakulteti v Inomostu. Kot duhovnik je pastiral po raznih redovnih župnijah na Moravskem in v Šleziji, na zadnje kot mestni prošt v Opavi. V tej lastnosti ga je apostolska stolica l. 1916 imenovala za škofa v Brnu na Češkoslovaškem. V viharji dobi, ki je nastopila za križevniški red po razpadu monarhije in po resignaciji velikega mojstra nadvojvode Eugena, je l. 1923 z dovoljenjem svete stolice izvolil redovni generalni kapitel brnskega škofa dr. Kleina za vrhovnega redovnega poglavarja. Ko se je pa uprava velike brnske škofije in vodstvo vsega reda kmalu skazalo kot preveliko breme, je dr. Klein na škofijsko stolico v Brnu rezigniral, da se z vsemi močmi posveti edino le svojemu redu. Po intencijah svete stolice je izvedel popolno reorganizacijo starodavnega reda in je ostal do konca zvest svojemu geslu: Omni bono operi adsum. Kot vrhovni predstojnik križnikov je večkrat obiskal tudi naše slovenske kraje in jih je vedno ohranil v lepem spominu. R. i. p.

Proces proti dr. Pernarju

Belgrad, 9. marca. l. Na današnji razpravi proti dr. Pernarju in tovarišem je prvi govoril državni pravdnik dr. Marokino, ki je v daljšem govoru dokazoval, da so obtoženci krivi dejanj proti državi, ker so podpirali protidržavno rovarjenje organizacije »Ujedinjenje Hrvatske revolucionarne omladine«. Državni pravdnik je zahteval, da sodišče vse krivice obsodi. Od zagovornikov je prvi govoril branilec dr. Pernarja dr. Šutej, ki je v svojem daljšem govoru dokazoval, da krivda dr. Pernarja ni bila dokazana po posameznih pričah, ter je plediral za oprostitelno razsodbo. Za dr. Šutejem je govoril dr. Jančiković, ki je istotako izjavil, da niso bili podani dokazi za obstoj grobi omenjene organizacije, zaradi česar tudi odpade dokaz o podpiranju te organizacije. V istem smislu je govoril zagovornik Viktorja Košutića dr. Živko Bertić. Naslednji zagovornik dr. Djermanović, ki brani Posarića, da bi se v konkretnem slučaju sodišče poslužilo samo čl. 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Nato je analiziral obtožnico ter izjavil, da je njegov klient nedolžen. Zagovornik Plazovića in Kaliterna, odvetnik Bora Prodanović je dokazoval, da njegova klienta niti ne vesta za

Rusija se odvrta od Nemčije

Poljski listi vedo poročati iz Moskve, da se je v zadnjih osmih dneh izvršil v ruskem javnem mnenju naravnost revolucionarni preokret v simpatijah do nemškega naroda. Prejemanje komunistov, vehementni napadi Hitlerjevega časopisa na sovjetski režim in govori Hitlerjevih volivnih agitatorjev, ki so označevali Rusce kot »azijski čredarski narode«, vse to je učinkovalo kot curek mrzle vode na čustva simpatije, ki so do sedaj prevladovala med ruskim narodom do Nemčije. Isto časopise pristavlja ironično, da so zadnje nemške volitve z vsemi izlivi sovraštva na desno in na levo pomagale Poljski več kot na armadni kor, postavljene na nemško mejo. Sicer ne vem, koliko se sme verjeti tem poročilom, toda resnica je treba pogledati v obraz in resnica je ta, da smo si odtujili našega najstarejšega zaveznika, Rusijo.

Nemški tisk poziva k previdnosti

Današnja »Vossische Zeitung« se je prva opogumila in je v svojih razglabljanjih o bodočih nalogah nemške zunanje politike odkrito priznala, da smo posnemali noja in da bo treba takoj pristopiti k delu, da se storjene napake nemudoma popravijo ter da se vprašanje odnosov do Rusije srečava skrajno previdno in s podvojeno nežnostjo. List daje nadalje nasvete novim gospodarjem Nemčije, kako naj postopajo ter da »naj nikar preveč ne izgubijo živcev pri razčiščevanju levičarske ideologije«. »Volitve so mimo, marsikaj se lahko odpušči, baš na račun volivnega ozračja in volivne demagogije, toda sedaj prihaja resno delo za bodočnost Nemčije, ki ne dovoljuje več, da bi se uporabljala volivna demagogična sredstva, kadar gre za to, ali obdržimo, ali pa izgubimo prijateljstvo naroda, ki nam je mednarodnopolitično za naš obstanek potrebne.

Isti nemir zasledimo lahko po vsem ostalem tisku, tudi v Hitlerjevem. Bremena odgovornosti hladijo živce. In to je dobro kot začetek. A ni še dosti, da paralizira uspeh francoske diplomacije, ki ga je odnesla v svojem neprestanem stremeljenju, da nas osami ali da nas poževe v objem držav, s katerimi bi kompromitirali bodočnost našega naroda.

Dr. W.

Protest ruskega poslanika

Berlin, 9. marca. AA. Sovjetski poslanik je protestiral v nemškem zunanjem ministru proti neprestanim napadom kanclerja Hitlerja v govoru, ki ga je imel v sportpalastu proti gospodarskemu, socialnemu in političnemu sistemu v sovjetski Rusiji in vobče proti njenemu položaju.

Rusi kupujejo na Poljskem

Varšava, 9. marca. AA. Komisariat za zunanjo trgovino je naročil preko poljsko-sovjetske družbe »Sovpoltorg« 19 lokomotiv iz Poljske.

trebna Madžarska solidarnost. Madžari so radi svojega geopolitičnega položaja vedno v stanju, da preprečijo vsako gospodarsko zvezo, ki bi bila naperjena proti njej.

Bethlenovo predavanje so se udeležili italijanski in poljski veleposlanik in vsi atašee za tisk Male antante, državni tajnik in zunanji ministru von Bülow, razni drugi zastopniki zunanjega ministrstva ter ugledni predstavniki gospodarstva, tiska in berlinskih društev.

vsebinsko letakov, ter prošil sodišče, da jih pusti na svobodo. Za branilce je govoril še dr. Pernar, ki je z ostalimi obtoženci izjavil, da se strinjajo z govori svojih zagovornikov. Sodba bo razglašena v torek dopoldne.

Nov generalni konzul Poljske v Zagrebu

Varšava, 9. marca. AA. Pat poroča: Svetnik ministrstva zunanjih zadev Fidler-Alberti je imenovan za poljskega generalnega konzula v Zagrebu.

Jetnik pobegnil iz zaporov

Kranj, 9. marca.

Prebivalcem kokrškega predmestja se je danes opoldne nudila zanimiva senzacija. Bili so priče divjega lova za pobeglim jetnikom. Ker vlada v opoldanskih urah na trgu in na cestah živahen promet, se je razumljivo zbralo vse polno ljudi, ki so zasledovali dogodek.

V kranjske sodne zapore so včeraj popoldne pripeljali orožniki nekega delavca N. N. iz Tržiča, ki je obdolžen zelo grobnega in hudega zločina, da je zlorabil dve 12 letni deklici, kljub temu da je poročen. Danes, nekoliko pred 12. uro je paznik kranjskega sodišča Sinreich Ferdo odvedel jetnika iz zaporov v L. nadstropje k sodniku na zaslišanje. Po končanem zaslišanju sta se jetnik in paznik zopet vrnila pred zapore. V tem času, ko je paznik odklepal vrata, je pa jetnik, ki je stal neuklenjen zadaj za njim, pobrisal v divjem begu skozi odprto vežo ven na cesto. Ubral je po glavni cesti navzgor. Paznik je sicer beg takoj opazil, vendar je moral najprej zakleniti vrata zaporov, da ne bi še drugi tički ušli v zlato svobodo. Ko je to opravil, je stekel za beguncem. Na cesti so se začeli nabirati ljudje v vedno večjem številu, ki so gledali divji lov za beguncem. Mnogi opazovalci dogodka, mimo katerih je jetnik tekkel, so se mu še prav spoštljivo umaknili. Zato se je moral paznik z vso hitrostjo svojih nog potruditi za beguncem. Za ujetnikom sta se odpejala motociklist in kolesar, katerim pa je begunec hitro umaknil s ceste na travnik in njeve ter nato dospel do neke hiše v skrajnem kokrskem predmestju. Le paznik, ki se je nahajal v majhni razdalji za beguncem, se je posrečilo, da ga je že skoro pri kokrskem mostu s pomočjo nekega moškega ustavil in nato prijel. Po kratkem boju je paznik begunca nadvladal. Odpejal ga je nazaj v zapore. Ujetnik bo sedaj deležen poostrene paznje, dokler ga ne odvedejo v Ljubljano na deželno sodišče. Paznik Sinreichu je treba čestitati k njegovemu junaškemu delu. Grajam, ki je postopano ljudi, ki mesto da bi pomagali pri zasledovanju, pa gledajo in se smejejo.

Zasedanje senata

Debata o občinskem zakonu

Belgrad, 9. marca. l. Na današnji seji senata se je nadaljevala razprava o zakonskem osnutku o spremembah in dopolnitvah v zakonu o občinah. Govorila sta samo dva govornika senatorja Miloš Jovanović in Milan Marjanović.

Senator Jovanović med drugim izjavlja, da so v odboru, ki je proučeval ta zakonski osnutek, padle razne in zelo umestne pripombe ter se je pri tej priliki ugotovilo, da je predloženi zakonski osnutek

slabši od sedanjega srbskega občinskega zakona, pa tudi slabši od dalmatinskega občinskega odbora, kakor so to potrdili senatorji iz Dalmacije. Ker pa je bil odbor prepričan, da bo ta zakon ostal v veljavi samo začasno in da se bo v najkrajšem času lahko izboljšal v duhu širokega liberalizma in demokracije in na podlagi najširše samouprave, ga je sprejel v redakciji, kakor ga je poslala senatu narodna skupščina.

Odbor je istočasno izrazil tudi željo, da naj bi vlada s tem zakonskim osnutkom narodnemu predstavstvu predložila tudi zakonski osnutek zakona o mestnih občinah in zakona o banovinskih samoupravah. Ker navzoči notranji ministri že pet mesecev odlašajo z odgovorom na interpelacijo senatorja Jovanovića, izjavlja Jovanović, da bo v svojem odgovoru naš radi tega nekoliko pojasnil delovanje nekaterih občinskih uprav v Srbiji.

Za njim je govoril senator Marjanović, ki je polemiziral z izvajanjem senatorja dr. Sverljuge in pozdravil predloženi zakonski osnutek, ki je po njegovem mnenju umesten za današnje razmere in nujno potreben kot edinstveni zakon za vsa država. Zato bo tudi zanj glasoval.

S tem je bila načelna razprava o predloženem zakonskem osnutku zaključena.

Na posamezne opazke govornikov je še kratko

odgovoril notranji minister Lazić,

ki se bavi tudi z vprašanjem malih občin, ter izjavlja, da predstavljajo take občine v Sloveniji eno četrtino občin v državi, ki so v glavnem do sedaj dobro funkcionirale, ker je bila služba občinskih odbornikov častna in brezplačna. Na

drugi strani pa so vodili občinsko administracijo učitelji ali upokojenci za malenkostne honorarje. Gospod minister pa dvomi, da bi tako majhne občine odgovarjale vsem nalogam, ki jih ji nalaga novi občinski zakon.

Nato je bil zakonski osnutek zakona o občinah

sprejet v načelu in podrobnostih.

V načelu je za zakonski predlog glasovalo 41 senatorjev 5 pa proti, v podrobnostih pa 42 za 5 pa proti. S tem je bila seja zaključena.

Prihodnja seja bo jutri dopoldne ob 10 s sledečim dnevnim redom: 1. pretres zakonskega osnutka o zločinih in govorih, 2. pretres zakonskega osnutka o ustanovitvi treh novih okrajev v Vrbaski banovini. Seja senata bo predvidoma tudi jutri dopoldne ob 5 in se bo na njej pretresal pakt o organizaciji male antante.

Narodna skupščina

Belgrad, 9. marca. l. Finančni odbor narodne skupščine je sredi ob 11 dokončal svoje delo, ter sprejel proračun za proračunsko leto 1933/34 in vse amandamente, ki jih je predložila vlada. Odbor je izdelal tudi svoje poročilo za narodno skupščino. Danes je bilo poslano to poročilo v tisk in bo razdeljeno med narodne poslance. Za poročevalca finančnega odbora v plenumu narodne skupščine je določen dr. Oto Gavrilović.

Dr. Flieder odpoklican

Praga, 9. marca. tg. Dne 1. aprila bo češko-slovaški poslanik v Beogradu dr. Flieder odpoklican v centralo zunanjega ministarstva. Na njegovo mesto bo prišel pooblaščen minister dr. Paul Wellner, doslej v praški centrali, namestnik ministra Krote. Dne 1. maja pa bo odpoklican v centralo češkoslovaški poslanik v Budimpešti Palier. Na njegovo mesto pride dosedanj poslanik v Angori Kober.

Zadnja poročila:

Avstrijska vlada ne pusti sklicati parlamenta

Dunaj, 9. marca. tg. Ob 4 popoldne je bila alarmirana vsa dunajska policija pa tudi vojaška posadka, da se prepreči s silo 73 socialno demokratskih shodov, ki so sklicani za zvečer. Skupno je bilo pripravljenih okoli 13.000 mož. Policijska direkcija je že razglasila prepoved teh shodov v uradnem listu, pa je je potem zopet umaknila, ker so nastali ustavnopravni pomisleki proti temu, da bi se shodi, sklicani po društvenem zakonu, prepovedali. Potem pa je vlada sprejela sklep, da se shodi prepovedajo, kar se je štirikrat objavilo po radiju. Policija je posvarila vse lastnike lokalov, v katerih bi se imeli vršiti shodi, in zaprla vse ceste v okolici teh lokalov. Do sedaj ni nikjer prišlo do incidentov. Prepovedani so bili tudi današnji shodi narodnih socialistov.

Zvezni kancler dr. Dollfuss je sklical svet krščanske socialne stranke, da zavzame svoje stališče glede sklicanja narodnega sveta po tretjem predsedniku dr. Straffnerju. Dr. Straffner je sprva pristal na to, da se vabila za poslance še pridržijo. Potem pa so mu sporočili, da bi krščanski socialisti pristali na sklicanje, če se sestane glavni odbor, v katerem imajo vladne stranke večino, da se na njem izvoli majhen odbor strank, ki bi mogli biti v stalnih stikih z vlado v brezparlamentarnem času. Dr. Straffner pa je to odklonil.

Nato se je dr. Dollfuss odpeljal v parlament in izjavil dr. Straffner, da bi seja narodnega sveta v takih okoliščinah lahko povzročila zelo neugodne posledice. Dr. Straffner pa je odgovoril, da je nasprotno prepričan, da je narodni svet dela zmoeen

Udarec proti samostojnosti Bavarske

Berlin, 9. marca. tg. Državna vlada sporoča uradno: Z ozirom na vznemirjenost bavarskega ljudstva in z ozirom na to, da nadaljnja ohranitev javne varnosti in reda na Bavarskem ni zagotovljena, se je državna vlada poslužila § 3. navedbe državnega predsednika z dne 28. februarja v varstvo naroda in države in prevzela pravice vrhovne deželne oblasti na Bavarskem, kolikor se tičejo javne varnosti in reda, ter jih izročila generalnemu poročniku izven službe Eppu.

Popoldne se je govorilo v Berlinu, da je bil general Epp imenovan v sporazumu z bavarsko vlado za državnega komisarja za Bavarsko. O tem pa je bil pozneje izdan komunikat, da te govorice niso resnične.

Ministrski predsednik dr. Held je zvečer poslal državnemu kanclerju Hitlerju brzojavko, s ka-

Jože Lombar obsojen na dosmrtno robijo

(Začetek poročila o razpravi glej na 5. strani.)

Zagovornik dr. Frlan je začel svoj govor ob pol 10. Pobijal je v sijajnem govoru izvajanja državnega tožila in navajal razbremenilna dejstva v obtožbenem prilog. V prvi vrsti je kritiziral nastop glavne obremenilne priče Franceta Kremžarja in naslikal življenje med kaznjenci. Zločin Lombarjev je zrastle v Kremžarjevi domišljiji.

Svoj govor je končal branilec ob 11.45, nakar je obtoženec na zadevno predsedniško vprašanje izjavil:

»Visoko sodišče! Nisem umoril Vojnikičev. Če me obsodite, se bo zgodil justični umor.«

Ob 1 uri je predsednik senata gozp. Mladič objavil sodbo med grobno tišino navzočnega občinstva.

tero najostreje protestira proti postavitvi policijskega komisarja generala Eppa, ker ni prav nobenega poudarka tako odredbo in ker je mir in red ter zatiranje komunističnih izredov zadostno zagotovljeno s lastnimi sredstvi bavarske države.

Kljub temu je general Epp že prevzel policijske posle v Münchenu. Oddelki SS in SA so zvečer ob 10 razobesili na vseh javnih poslopih, tudi na palači deželnega zbora, bavarskega zunanjega ministrstva in policijske direkcije narodno socialistične zastave. Na mestni hiši so stahlhelmovec razobesili tudi črno-belo-rdečo zastavo. Zasedli so tudi uredništvo socialno demokratske »Münchner Post« in katoliškega lista »Bayrischer Kurier«. Ali bodo listi še izhajali, ni znano. SA oddelki so tudi prisilili razne judovske trgovine, da so jih zaprli.

Citanje sodbe je trajalo pol ure.

S tem je bil današnji proces zaključen.

Popravi v uvodniku (Plastirijada) letnico 1932, ko je bil strogolavljen kralj Konstantin, v 1922, kar je italjansko razvidno iz članka samega, pa je takozvani tiskarski skrat bral za deset let napakno.

SCHICHTOVO JELEN MILO

80 let
priznано
kot odlično

Tiha dobrodelnost v Trziču

Ta način delovanja treba posnemati

Trzič, 6. marca.

Že 43 let deluje v Trziču Vincencijeva konferenca. Ustanovil jo je blagopokojni župnik Špendal, ki jo je zapustil svojim naslednikom župnikom kot prevažno ustanovo krščanske dobrodelnosti v delavskem Trziču. Negovali so jo z vso ljubeznijo vedno, zlasti gg. lastniki tukajšnje predilnice in tkalnice, ki so konferenci še danes glavna opora. Potomci konference skrbijo gospodarji predilnice za ca 60 otrok, ki dobivajo zavetišče pri č. sestrah tedaj, ko so njihovi starši pri delu. Pa tudi drugi sloji imajo v Vincencijevi konferenci važno zatočišče.

V nedeljo je imela konferenca svoj letni občni zbor. Na tri dele bi lahko delili ogromno delo, ki ga konferenca na tihem, a uspešno vrši. Glavno je delovanje v zavetišču in sirotišču. S polno oskrbo biva »na Skalici« sedaj 43 otrok. So nekateri med njimi, za katere prejema konferenca nekaj odškodnine, je pa precej tudi takih, katerim je z eno besedo treba oskrbeti vse. Dve lopo preurejeni poslopji, ki sta bili leta 1931 združeni v eno samo skupino, pa oživita še posebej vsako jutro. Tedaj gredo starši v Trziču v tovarne, njihovi otroci pa v zavetišče. Na splošno pravijo, da gre otrok pač »na Skalo«. Onim 43 stalnim stanovalcem se sedaj pridruži še do 50 otrok, ki so v oskrbi čez dan. Precej je treba raztegniti mize zlasti popoldne in v učilnicah imajo č. sestre dosti dela, da navajajo solarje k delu. Prešteti je bilo treba denarja za vzdrževanje tega oddelka udejstvovanja konference v letu 1932 kar 96.339,75 Din. Seveda niso ocenjeni v tej številki številni darovi v živilih, drveh, obleki, pa tudi ne nabava in poprava lisnega inventarja.

Rokodelski dom tvori gospodarstvo zase. Pomankanje dela v čevljarstvih delavnicah čuti tudi konferenca, ko dom ni zaseden. Čakati mora pač dom z delavci in obrtniki vred bolj-ših časov.

Tretja panoga udejstvovanja konference so pa reveži po družinah. Tem se pridružujejo še številni reveži, ki trkajo dnevno od vrat do vrat. Razdelila je konferenca v letu 1932 revežem večino v blagu, deloma v denarju, darov v vrednosti Din 20.860,75. Glavni vir za to vsoto je bila gledališka dvorana, ki se nahaja v poslopju konference »na Skalici«. Vsako društvo namreč, ki priredi v dvorani kakršnokoli prireditev, mora izročiti polovico čistega konference. Poleg tega pa postane vsaka nova odrska naprava vedno last konference. Zlasti v letu 1932 so razna društva vpoštevala delovanje konference in so odstopala vse dohodke od iger za reveže. Tako je prav! V tem najdejo prireditev, ki so pošteni in odvajajo ljudi od velikega zapravljanja, lep pomen izobraževanja in pomoči v težkih časih.

Delavskega Trziča si brez Vincencijeve konference ne moremo misliti. Naj deluje konferenca tudi še vnaprej enako za naše otroke, delavce in reveže! Naj ji naklonjenost ohrani še dosedanjí dobrotniki od gg. lastnikov predilnice preko mestne občine, hranilnice, mesarjev in trgovcev do navadnega delavca, ki z malim darom podpre še bolj potrebnega! Vse naj vodi prava ljubezen in božji blagoslov!

Rimske izkopsnine v Ljubljani

Včeraj smo poročali o zanimivih izkopninah iz rimske dobe v Ljubljani (drugo in tretje stoletje po Kr.), na katere so slučajno naleteli delavci, ki kopljejo sedaj temelje za palačo akademije na oglu Bleiweisove ceste in Gregorčičeve ulice. Med drugim so našli tudi sledove nekdanje ceste, ki je vodila iz Emone na Gorenjsko in ki dosedaj še ni bila znana, dalje velik sarkofag z dobro ohranjenim skeletom, več drugih okostij, bakrene novce, sledove nekdanjih emonskih stavb itd.

*

Naši slikci nam kažeta: prva: odprt sarkofag z okostjem, druga pa razkopano zemljišče (v ozadju je Bleiweisova cesta) z delavci. Na slikci se dobro vidi prvotna lega sarkofaga, v bližini pa so najdišča še dveh drugih okostij. V sarkofagu se razloči še bučasta steklenička, svetiljka in celo novce na mrtvečevih prsih. Tudi včeraj so našli še nekaj bakrenih novcev iz rimske dobe. Ta okolica in bližnje parcele skrivajo najbrž v sebi še mnogo zanimivih sledov nekdanjih prebivalcev Emone.

Naši slikci nam kaže iz prijaznosti odstopil Narodni muzej v Ljubljani.

Dva nevarna roparja prijeta

Kranj, 8. marca.

Bilo je 16. jan. letos ob 10 zvečer. Takrat je sedel v spodnjih prostorih hotela »Union« v Savskem predmestju, posestnik Janez Gartner iz Strazišča pri Kranju. Pil je čaj in postajal že dobre volje. Naenkrat sta k njemu prisledla dva tujca, in sicer Kralj Martin, delavec iz Radolovega, neznanega bivališča ter Mihelič Frane, 24-letni brezposelni krojaški pomočnik, po domače »Tominškov« iz škofje Loke, ki je pravtako brez stalnega bivališča. Na njuno moledovanje jima je nato Gartner kupil pol litra vina, ki sta ga ta dva tudi popila. Tako jim je v družbi mineval čas in ko je Gartner poklical natakarja in plačal svoj zapitek in še za Kralja in Miheliča, sta ta dva opazila s poželenimi pogledi, da ima Gartner dobro založeno novo listnico. V listnici je bilo skupaj 1700 Din, en tisočak in 7 stotakov. En stotak je Gartner zmenjal, ko je plačal, drugi pa je spravil v hlačni žep, tako da je v listnici, ki jo je spravil v žep telovnika ostalo še 1600 Din. Do te listnice velja priti, sta si Kralj in Mihelič takoj mislila. Ko je Gartner odšel iz hotela, sta se tudi Kralj in Mihelič kmalu odstranila. Hitela sta za njim, ga prehitela in počakala v bližini njegove hiše v Strazišču. Gartner je prišel domov in odklepal vrata. V tem trenutku pa je skočil k njemu Mihelič, ga odtrgal od vrat, tako da je Gartner padel po tleh, obenem pa je priskočil še Kralj, ki je Gartnerju odvzel listnico. Napadalec sta izginila v noč in temo. Gartner je z grozo in strahom spoznal, da je oropan za ves denar. Prijavil je napad orožnikom, ki so takoj začeli preiskovati semintje. Nekaj časa ni bilo pravega sledu. Kralj in Mihelič sta izginila brez sledu, čeravno sta se prej vedno klatila po Kranju in okolici. Mihelič je sedaj zopet brezkrbno prišel v Kranj, se gibal semintje, v nedeljo pa je naenkrat padel v roke orožnikom, ki so ga aretirali. Pri zaslišanju je izjavil, da sta Kralj in on zbežala proti

Kranju in si pri rampi razdelila denar. Kralj je dal Miheliču le 100 Din, rekoč, da je bilo v denarnici le 200 Din. Nato sta odšla vank na svojo stran. To se je zgodilo ob 11 ponoči. Mihelič je napad priznal, izjavil pa je, da ga je k napadu nagovoril Kralj. Pri Miheliču niso našli ničesar. Ker so pa v tem času v Ljubljani prišli tudi Kralja, sta oba roparja, ki sta bila že prodkaznovana in sta že znana zločinci, sedaj v ječi in bosta za roparski napad v Strazišču prejela zaslužen kaznen. Njuno vest pa morda obtežujejo še kakšni drugi neodkriti greh.

Najdena utopljena

Ljubljana, 9. marca.

Dne 6. marca je Sava naplavila v občini Suhadol pri Loki pri Zidanem mostu truplo neznane utoplenke, ki je morala ležati vsaj dober teden v vodi. Orožništvo ni moglo ugotoviti identitete utoplenke, pač pa je domnevalo, da bo to najbrž Franciška Kučič, ki je konec meseca februarja skočila v Ljubljani v Gruberjev prekop. Tedaj so ponoči truplo še videli, kako je plavalo, niso pa ga pozneje mogli več najti ter je bilo vsako iskanje zaman. Voda je truplo odplavila zelo daleč. Sorodniki pogrešanke iz Ljubljane sicer niso mogli več spoznati utoplenke po obrazu, ker ga je voda zelo nabuhnila in spčila, pač pa so jo spoznali po obleki in po prstanu, ki ga je imela na sebi, da je nedvomno to pogrešana Franciška Kučič. Njeno truplo so pokopali v Loki.

Beli zobje: Chlorodont

Prosil in ukradel kolo

Domžale, 9. marca.

Vbogajme je prosil, kot prosijo dandanes dolge vrste ubogih in brezposelnih, včeraj v okolici Lukovice neznan mlad človek. Kot marsikateri, tako tudi prosilec ni bil pošten. Ko v neki hiši ni bilo nikogar v veži, kjer je stalo moško dvokolo, je prilika naredila iz prosilca kolesarskega tatu. Naglo je zasedel kolo in se odpeljal z njim proti Domžalam, kjer je še gorko tatvino okrog 9 dopoldne skušal vnovičti pri mehanikarju Alojzu Cerarju na Ljubljanski cesti za 200 Din. Cerar je odklonil kupčijo kolesa. Kameje je skušal kolo prodati gostilničarju Francu Janušu. Temu se je neznan prodajalec kolesa zdel sumljiv, zato je naskrivaj obvestil orožniško postajo, lastnika kolesa pa zadrževal s pogovorom. Tujec je trdil, da je kolo kupil pred leti v Ljubljani pri ttrdki Banjaj, zdaj pa ga je prisiljen prodati radi revščine. Isto je spočetka zatrjeval tudi orožniški patrulji. Ponovno zaslišan pa je priznal, da je kolo ukra-

del v bližini Lukovice. Lastnik kolesa se ni pogrešil, oziroma tatvino istega še ni prijavil orožniški postaji. Tatinski prosilec je Janez Poljanšek, rojen l. 1908 v Podhruski, v kamniškem okraju, kamor je tudi pristojen. Kolo je črnopleskano znamke Gorec — Ljubljana št. 258337 in je vredno kakih 700 Din. Ker je Janez Poljanšek brez stalnega bivališča, so ga skupno z ukradenim kolesom izročili okrajnemu sodišču na Brdu, ki bo poiskalo doslej še neznanega pravega lastnika kolesa in mu ga izročilo; Poljanška bo pa kazenski zakon počul, da prositi ni greh in da se nepravilno prilastanje tujega imetja plačuje z zaporom.

Mladostna prožnost in svežost

ter pomlajenje v splošnem samo

v „Jaffa“ pomarančah.

Novo poganstvo v Severni Ameriki

Pred dobrimi desetimi leti je izšla v Londonu knjiga pod naslovom »Rebuilding a lost faith« — Obnavljanje izgubljene vere, izpoved visoko izobraženega Američana, sina pobožnih kalvinskih roditeljev, ki se je bil najprej posvetil bogoslovju, a postal dvomilavec in stal dvajset let vsemu krščanstvu sovražno nasproti. V grozotah svetovne vojne, ki jim je bil priča v Belgiji, se mu je porodilo hrepenenje po veri in je po dolgem razmišljanju in resnem studiju postal katoličan. Svoje ime je v knjigi zamočlal, vendar se njegove navedbe o verskih razmerah v Severni Ameriki nanašajo na že preje ali kasneje javno ugotovljena dejstva. Iz poglavja, ki so ga peča predvsem s protestantskimi ločinami, posnemamo:

Ne da se tajiti, da je v Ameriki na stotisoče iskrenih in globoko vernih protestantov. Mnogo cerkva cvete, mnogo duhovnikov je pobožnih in izredno sposobnih, zelo veliko se stori na dobrodelnem poprišču in za zunanje misije. Nekateri kažejo celo zgrešeno vnamo, da bi pridobili zase katoličane iz drugih krščanskih dežel. Toda če ugotovimo ameriški protestantizem kot verski sestav, potem prav gotovo ne odgovarja eni, nedeljeni, apostolski Cerkvi, ki jo je ustanovil Jezus in za nje edinstvo tako iskreno molil.

V mnogih mestih Združenih držav, kjer je protestantskih vernikov komaj za eno dvorano, stoji po troje — četvero cerkva, druga blizu druge, ki pripadajo vsaka drugi protestantski ločini, vse pa so napol prazne. Dr. Robert Westly Peach iz Newarka je že l. 1919. na medcerkvenem zborovanju v Filadelfiji ugotovil, da so zgradili protestanti v Ameriki do 100.000 odvisnih cerkva, ki so stale 500 milijonov dolarjev. »Katoliške cerkve so,« tako je rekel, »nabito polne, po drugih je pa komaj ena četrtina vernikov.« Rev. Monroe Royce, prote-

stantski duhovnik, poroča v svoji knjigi »The passing of the American«: Nedavno sem slišal zastopnika episkopalne cerkve, škofa v Montani, reči, kako je tekina med različnimi cerkvami njegove škofije naravnost skrajno usodna. Komaj se začne graditi kako mesto, že se začne divja gonja med zastopniki različnih verskih korporacij, da si zagotovijo ugodna vogalna stavbišča za zgradbo cerkve. Tekma v pridobitnem življenju ni ostrejša, kakor ta boj za prednost med cerkvami.

Mnogo protestantov seveda spoznava nesmisel takega cepčenja in ga globoko obžaluje. A vsi niso takih misli. Neki mešetar s stavbišči v majhnem mestu na zapadu je pred par leti razposlal okoližnico, v kateri je kot posebno ugodnost podčrtal okolnost, da je med 6000 prebivalci 17 različnih ločin, med katerimi more vsak poljubno izbirati. V majhnem mestecu države Illinois je metodistični duhovnik med 800 prebivalci ugotovil devet različnih ločin, v nekem drugem pa 17 družin, ki so pripadale šestnajsternim različnim sektom. Po pravi je vzklil neki protestantski duhovnik: »V tej deželi imamo sijajen cerkveni stroj, imamo dragocene godbe in velike nedeljske šole; toda v zadnjih 25 letih se je izpreobrnilo v teh cerkvah komaj po dveje ljudi na leto.« Tu se jasno vidi, kam vodi individualna svoboda v veri. To pač ni podoba cerkve, ki jo je ustanovil in opredelil naš Odrašenik.

Se temnejša je slika, če se ozremo na posamezne tvorbe »lastne sodb« v veri. Vsekakor mnogi protestanti odklanjajo izvorke krščanstva, kakor n. pr. mormone, dowiete, dunkarde, muggle-toniane itd. ter se s studom obračajo od njih; v resnici so pa to vendarle protestanti in ne morda katoličani, saj se sklicujejo po Luthru in njegovih tovariših na »lastno sodb«.

Med najbolj vnetimi zastopniki protestantizma v Ameriki je skupina, ki je znana pod imenom evangelistov ali poziviljavcev. Njihov vodja je tačas bivši nogometaš Bill Sunday. Neverjetno in obžalovanja vredno je, koliko zaščitnikov in podpor-nikov ima ta prižiški klovn med ameriški protestanti. Ta mož se obnaša in govori v cerkvi kakor

na igrišču ali v cirkusu in se ne straši najbolj prostakih in nesramnih izrazov. Da se okrog tega moža zgrinjajo mase, da se naslajajo ob njegovih prostačinah, je umevno; čisto nepojmljivo pa je, da je smel ta mož — vsekakor na povabilo — govoriti na pennsylvanski univerzi pred profesorji in približno 4000 študenti. Kakšen vtis so morali dobiti ti mladi ljudje o krščanstvu, ki ga jim je na tak poučni način propovedoval bivši nogometaš? — V Los Angelesu je nastopala neka ženska, ki se je imenovala »Morska zvezda« ali podobno in na ogenben način mešala med seboj gledališče in vero — tudi za njo so drli ljudje.

Vsekakor vse te stvari — piše bivši kalvinski teolog dalje — po mojem mnenju dokazujejo, da živi v tistem delu ameriškega ljudstva, ki ne pripada nobeni veri, močno in neutolajljivo hrepenenje po veri; v svoji neugnani žeji blodi sem in tja v napačnih smereh, a polagoma pa morda vendarle najde pravo pot. V tem smislu je postala tudi Zvečljavna armada že mnogim most do resnice.

Po uradnih ugotovitvah pretežna polovica prebivalstva Združenih držav sploh ne pripada nobeni veroizpovedi; čeprav ta uradna ugotovitev ni povsem zanesljiva, ker je nedvomno mnogo tistih, ki pri popisu ne navedejo nobene vere, vendarle še vernih, le ni dvoma, da je v tej deželi številno poganov, in sicer poganov, katerih starši so bili kristjani, grozotno veliko. Temu je mnogo krivo dejstvo, da je po vseh javnih šolah vsak verski pouk docela izključen. Da pa nedvomno tudi v teh krogih živi verska misel, dokazuje okolnost, da so sovražnosti proti verskim služabnikom ali verskim prireditivam skrajno redke. Ku-Klux-Klan, ki je pred nekaj leti v tej smeri rogovillil, se ne pokaže več in je kakor izginil. V javnem življenju uživajo verski služabniki vsokozelo veliko spoštovanje; »kolarko so odprta vsaka vrata,« mi je rekel neki frančiškan v San Franciscu. (V Ameriki redovniki v javnosti ne nosijo redovne obleke, marveč se oblačijo kakor svetni duhovniki.) Ta pater je dosegel, da so ga klical ob smrti vsake neznane osebe na reševalno postajo in je v maršalkem slučaju umirajoče krlil.

Prežalostna so sredstva, katerih se poslužujejo protestantske cerkve, da privabijo pripadnike na svoje nedeljske prireditve. Po listih najdemo oglase, kakor ta-le: ... Pridigal bo Rev. George H. Thompson, harfin evangelist. Ob 10.30: »Zelenica v hudičev vinograd.« Ob 7.30: »Kako sem iz plesnega harfenista postal duhovnik. Poje harvardski možki kvartet.«

Povprečni obisk v 15 največjih cerkvah v Louisvillu-u je bil manj kakor 70 oseb. Med temi seveda niso upoštevane katoliške cerkve, v katerih je pri službi božji stiska za prostor, toliko vernikov prihaja. Po nekaterih protestantskih cerkvah so uvedli namesto službe božje brezplačne kinematografske predstave s petjem, godbo, ploskanjem ... Kdor ima le še trohico smisla za svetost in dostojanstvo Kristusove cerkve, morajo vplivati nanj taka sredstva naravnost odvratno.

Kako drugače je vse v katoliški Cerkvi, ki je močna po enotnosti vere in občudovanja vredni disciplini in se ji ni nikdar treba ponižati do tako nizkih sredstev in onečaščati svojih svetišč. V nekem majhnem mestu, v katerem sem nekaj časa živel, so se vršile ob nedeljah v katoliški cerkvi sv. maše vsake pol ure, in to od 5 do 9 zjutraj, nakar je bila slovesna služba božja — in ves čas je bila cerkev polna vernikov. V številnih katoliških cerkvah v Ameriki se vrši popoldne zadnja sv. maša, katere se udeležujejo tisti, ki so ves dan zaposleni in porabijo popoldanski odmor, da so pri sv. maši. Na svetno nedeljo nosijo katoličani ves dan in še naslednje dni vidno pripet križec iz oljkinih listov; ta javna izpoved napravljaja na sodržavljane velik vtis. Ravno tako ohranijo katoličani na pepelnico ves dan na čelu črni križ, ki jim ga pri pepelnju napravi zjutraj duhovnik. To je pač ena razveseljivih strani verskega življenja v Ameriki: kdor je katolik, je to v resnici in popolnoma. Temu primerna je tudi velika požrtvovalnost ameriških katoličanov za cerkvene ustanove in potrebe, posebno za evetoče župnijske šole, za višje šole (highschools) in univerze, ki so večinoma v rokah katoliških redov. Tu se vidi, kaj zmora katoliška Cerkov iz lastne moči, če ima prave roke.

Ljubljana

Tatinska družina

Ljubljana, 9. marca.

Nekje v predmestju Ljubljane, toda že izven mej ljubljanske občine, živi družina, ki se je menda kar vsa specializirala na razne tatvine in vlogo ter ima policija z njo vedno kakšen posest ali sitnost. Tako je pred dnevi pustila sodavičarjeva žena Ivanka More na Šmartinski cesti 11 za trenutek spalno sobo odprto in ko se je vrnila, je že pogrešila na nočni omarici svoj poročni prstan in še en prstan z dvema briljantoma in rubinom. Drugi stanovanjci v hiši so povedali okradenki, da so videli neko okoli 20 let staro ženko, ki je tedaj nekaj iskala v hiši. Natančne poizvedbe so dognale, da gre prav za prav še za precej mlajše dekle iz omenjene tatinske družine. Policija je dekle aretirala in ga ostro zaslišala. Dognali so, da je dekle prstan z rubinom in briljantom, ki je vreden 1500 Din, že prodalo nekemu zlatarju za 85 Din. Zlatar ji je plačal pač samo vrednost zlata. Kam je dala poročni prstan Moretove gospe, vreden okoli 300 Din, pa aretirana tatnica neče povedati, oziroma pravi, da ga sploh ni ukradla. Tatnici ni še niti 16 let, pa je že imela opraviti s policijo. Njena starejša brata sta pa prišla v zapor že pred tednom dni zaradi nekega vloma, za katerega ju je policija osumila in ga jima tudi že dokazala.

Jabolka kg 3-75

zelo trpežna pri odjemu najmanj 10 kg

Zelkateše FR. KHAM, Miklošičeva 8 Špacerija

Kaj bo danes?

V stolnici ob pol osmih postna pridiga prevzisenega gospoda knezoškofa.

Drama: Zaprt.

Opera: »Baletni večer Pia in Pino Mlakar«.

Nočno službo imajo lekarnar: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustar, Sv. Petra c. 78 in mr. Hočevar, Celovška c. 34.

Postna pridiga v stolnici. Nocoj ob pol 8 ima v stolnici svoj drugi postni govor prevz. g. knezoškof dr. Gregorij Rožman. Pred govorom ob trideset letih 7. litanije ob 7 sv. Križev pot.

Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v petek, 10. marca zvečer ob osmih v verandni dvorani hotela Union predavanje: Slikar Matej Langus in pesnik France Prešeren. Ob stoletnici Prešernovega sonetnega venca. Predaval bo skriptično msgr. Viktor Steska. Vstopnice po 3 in 5 Din se bodo dobivale pri blagajni pred predavanjem. Povabljeni vsi prijatelji umetnosti in slovtva.

Pia in Pino Mlakar, slovenska plesna umetnika, ki sta letošnjo sezono s svojimi nastopi v Ljubljani in v Zagrebu zela silne uspehe in nedeljno priznanje občinstva in kritike, se poslavljata od Ljubljane. Poslednji nastopi v ljubljanski operi danes zvečer in sicer s solo točkami ter z Bayerjevim baletom »Punkca«, s katerim je njuna umetnost v Ljubljani postala popularna. Z ozirom na to dejstvo in na zanimanje, ki je vladalo za zadnje predstave, opozarjamo cenjeno občinstvo, naj si nabavi vstopnice za nocojšnjo predstavo že v predprodaji.

Občni zbor ključavničarjev. Te dni se je vršil v sejni dvorani zbornice za TOI občni zbor ključavničarskih mojstrov. Zdrženje ključavničarskih mojstrov obsega ljubljanski sodni okraj in šteje 62 članov, občnega zbora pa se je udeležilo 29 članov. Občnemu zboru je predsedoval predsednik g. Avgust Martinčič, ki je v splošnem poročilu omenjal, da tudi ključavničarska obrt trpi pod znaki krize in je v veliki stiski. Na slabo stanje zlasti vplivata poleg tega še slaba kalkulacija mojstrov in nelojalna medsebojna konkurenca. Lani je združenje organiziralo ekskurzijo vajencev v tovarne KID na Jasenih. Ekskurzije se je udeležilo 108 vajencev, 26 pomočnikov, 9 učiteljev in 12 mojstrov. Predsednik je izrazil upanje, da se bo letos vršila podobna ekskurzija za mojstre. Pozval je svoje tovaršije in kolegialnosti in solidarnosti in na borbo proti konkurenci, ki jo njihovih obrti delajo državni zavodi in kaznilnice. Tajniško poročilo je zelo izprano obravnavalo delovanje zadrage. Vseh vajencev v ljubljanskem sodnem okraju je 150. Pod vodstvom najstarejšega člana g. Ignacija Trliča so bile nato volitve. Soglasno so bili nato izvoljeni: za

Naš očka za danes je sklenil tako:

»K Slamiču vse vas popeljem,

saj vem, da izvrstno vam téknila bo

fina polenovka z zeljem!«

Kulturni obzornik

Krekovi zbrani spisi, IV. zvezek

Ta knjiga, ki jo bo letos izdala Mohorjeva družba, je že postavljena in lomljena. Obsegala bo 232 strani, torej 14 pol in pol. Na prvih 50 straneh bomo o Krekovem življenju in delu v tej dobi (1897 do 1900), spoznavamo razmere v avstrijskem parlamentu v dobi slovitihih Badenjevih jezikovnih naredb in spremljamo Kreka po njegovih neštetihih shodih, predavanjih in misijonih. Krek je bil takrat v najlepših moških letih: bilo mu je 32—35 let; njegova neutrudljivost pri delu, ki je bila vedno izredna, je bila v tej dobi naravnost neverjetna. Kajti Krek se ni štedil, ampak je iz svojih dni brez počitka in noči s skrajšanim spanjem zapisal o življenju socialnega delavca: »Kdor se lotuje socialnega dela, mora žrtvovati vse: premoženje, vsako zložnost, svoj čas, svoje zdravje, svoje dobro ime.« Te besede so za Krekovo neumornost pri delu v tej dobi tako značilne, da stoji napisane na naslovni strani kot geslo vse knjige. Nad deset pol obsegajo izbrani spisi. Tu bomo tri pesmi, dve povesti, nato pa vrsto člankov predvsem iz »Slovenca«. V njih gledamo Kreka kot zadržanega, kot duhovnika, kot Slovenca, južnega Slovana in Slovana. Vestfalska pisma sama obsegajo 54 strani; v njih se najbolj neprisiljeno kaže Krekov ljubezni humor, njegova ljubezen do naroda in široki pogled na razna sodobna vprašanja.

V teh dobrih treh letih je napisal Krek toliko razprav za Katoliški Obzornik, da bi samo njih ponatis obsegal knjigo z nad 200 stranmi. Iz teh razprav je objavljeno samo nekaj odlomkov, ker je že Krek socialne spise med njimi bil uporabil v svojem Socializmu, deloma so pa te razprave še dostopne v še nerazprodanih letnikih Katoliškega Obzornika. In knjiga je brez teh razprav narasla

predsednika g. Avgust Martinčič, na popredsednika g. Avgust Ferjan za člana odbora pa gg. Miha Kavčič, Alojzij Mekina, Anton Prebil, Andrej Uranč in Rudolf Willmann. Izvoljeni so bili še namestniki, nadzorstvo in častni odbor.

Sočne odpovedi v Ljubljani. Letos je bilo pri ljubljanskem okrajnem sodišču vloženih dosejaj skupno 221 stanovanjskih odpovedi. Od teh je bilo vloženih za aprilski termin 150, nekaj za mesec maj, junij in julij, dve pa za mesec avgust. Sočne odpovedi padajo po številu od leta do leta, kar daje upanje, da se bo stanovanjska stiska končno le enkrat ublažila. Največ odpovedi je bilo v najhujši zimi 1. 1929, ko je bilo samo meseca januarja in februarja vloženih 525 stanovanjskih odpovedi. Deložacijskih predlogov je bilo letos dosejaj vloženih že 18. V prvih dnevih meseca aprila moramo torej pričakovati prav znatno preseljevanje.

Torej samo »U.F.«. Se ta teden se od-
krije tajnost »U.F.«. Vsi boste vedeli,
v prvi vrsti drage dame, kaj je »U.F.«.

Nesrečen padeč. Po Kolodvorski ulici je včeraj pripeljal tovorni avto, ki je bil visoko naložen. Na avtu je bil tudi 36letni delavec Anton Pavšelj s Sv. Petra ceste 52. Na ovinku pred »Štrukljema« pa je Pavšelj v sunku zdrsil z avtomobilu ter priletel z glavo v rob pločnika in obeljal nezavesten. Telefonično je bil poklican reševalni avto, ki je ponesrečenca prepeljal v bolnišnico. Zdravniki so ugotovili, da si ranjenec sicer ni prebil črepinje, pač pa da so se mu pretresli možgani. Njegovo stanje je resno.

Nesreče v Ljubljani. Na cesti je padel in si zlomil levo nogo 85letni starček Franc Šeme, stanujoč v Goriški ulici 9. — Stroj je odrezal včeraj popoldne kazalec desne roke 33letnemu ključavničarju Antonu Zupancu, zaposlenemu pri tvrdki Erker in stanujočemu v Podmiljski ulici. — Na cesti je padel in si zlomil levo roko 50letni uradnik Anton Gajšek iz Vošnjakovc ulice 20.

Tatvine v Ljubljani. Zadnji čas so se zopet pričele v Ljubljani množiti tatvine. Tako se je v Rožni dolini, na Večni poti 5, splazil v stanovanje Josipa Herza neznan tat in odnesel dva bankovca po 100 Din, zlato moško verižico in srebrno žepno uro. Herz trpi okoli 1700 Din škodo. Mislijo, da sta tatvino izvršila dva srednje stara potepuha, ki sta se tedaj potikala okoli te hiše — Josipu Penku v Ipavčevi ulici 2 je bilo iz nezaklenjenega kleti ukradeno okoli 700 Din vredno kolo. — Maksu Vrečarju pa je bilo ukradeno iz večje gostilne pri »Levcu« 1600 Din vredno kolo.

Modne hlače — pumparce dobite najceneje pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14.

Št. Vid nad Ljubljano

Napovedani koncert smo morali radi tehničnih ovir odgoditi; zato se bo vršil v nedeljo, dne 12. t. m. ob pol 4 popoldne v Ljudskem domu v Št. Vidu. Na sporedu je 20 narodnih in umetnih pesmi, med njimi nekaj prav lepih koroskih. V pesmih so zastopani sledeči skladatelji: Švkaršič, Jerab, Adamič, Mav, Prelovec, Schwab, Vodopivec, Svetek, Bajuk, Dev in Zeleznik. Koncert je razdeljen v tri dele. V prvem delu nastopi moški zbor s šestimi pesmimi; v drugem delu mešani zbor z desetimi pesmimi; v tretjem delu pa zapoje zopet moški zbor štiri pesmi, in sicer dve prav lepi narodni in pa dve umetni, ki je ena starejšega, druga pa novejšega datuma. Vsi, ki se zanimajo za lepo petje, posebno pa pevci okoliških zborov, pridite poslušati.

Novo meslo

Nezgoda v rudniku. Glavaču Ivanu, 30-letnemu rudarju v Krmelju, je v rudokopu padla deska na desno roko in mu jo zlomila. Zdravi se v bolnišnici Usmiljenih bratov v Kandiji.

Po prsih ga je obrezal. Zunič Jože, dninar iz Koprivnika pri Kočevju se je mudil pri svoji materi v Semiču. Pred njeno hišo ga je napadel posestnikov sin H. J. in ga obrezal po levi strani prs z nožem.

Z vago po glavi. Zalokar Alojzij, 18-letni posestnikov sin iz Bele cerkve, se je spri nekaj s Francetom Turkom iz Vinjega vrha. Le ta je Zalokarja udaril z vozno vago po glavi in ga hudo poškodoval.

Z nožem v trebuh. Novak Alojzij, 27-letni rudar v Krmelju, se je mudil v nedeljo v gostilni. Tovariš G. J. ga je v vinjenosti sunil z nožem v trebuh. Nevarno poškodovanega Novaka so pripeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji.

S polenom po glavi. Zagorec Franc, 26-letni dninar iz Apenika pri Št. Jerneju, se je prepiral s Cekuto Josipom iz Drče. Ta ga je s polenom udaril po glavi in ga občutno poškodoval.

na 232 strani, dasi ni objavljena niti polovica Krekovih spisov, ki so se dali ugotoviti iz te dobe, ampak so se ponatisle samo take stvari, ki so še danes aktualne ali pa važne za spoznavanje Krekove osebnosti.

„Ufa“ za naš kulturni film

Belgrad, 8. marca.

Splošno znano berlinsko filmsko podjetje »Ufa«, ki je ob enem največja filmska centrala v Evropi sploh, namerava v kratkem posneti več kulturnih filmov v naši državi. Te dni se je mudil v Belgradu dr. Ulrich Schulz, ravnatelj oddelka »Ufinih« kulturnih filmov. Njegova pot je v direktni zvezi s filmanjem naravnih lepot in znamenitosti Jugoslavije. Pred nekaj meseci sem gledal mnogo reklamiranih lankoletnih film iz Črne gore (»Fantom Durmitora«) z Ito Rino. To je naš prvi skromni in zaokroženi film, v katerem pa tudi ni bogve kaj več našega ko pokrajina in par izgovorjenih stavkov. Vse ostalo je nemško. Zanimivo pa je, če omenim, da je ravno ta sicer malonepogol film opozoril vodstvo »Ufe« na naravne lepote Jugoslavije, česar posledica bo, da bo »Ufa« letos posnela pri nas šest kulturnih filmov s povprečno dolžino 500 m. Vsi bodo tonfilmi. Z delom bodo začeli že v aprilu. Filmi bodo posvečeni posameznim pokrajinam, tako predvsem Dalmaciji, Črni gori, edem našim rekam in jezerom, v katerem bo gotovo prišla tudi Slovenija do odgovarjajoče veljave. Kljub dejstvu, da tuje podjetje filma pri nas, kar pod nobenim pogojem ni hvaljevidno, posebej še ker je v načrtu kulturni film, moramo vedeti simpatično sprejeti priljubljenost, ki nam se ponuja. Če nič drugega, vsaj nekaj propagandnega uspeha bodo filmi »Ufe« gotovo imeli, kar ne bo brez ugodnih posledic za jugoslovanska tujski promet.

»Vigred«, št. 3, letnik XI, leži pred nami kot materinski številka. Vso namreč preveva misel na materinski dan, ki ga katoličani praznujemo dne

Maribor

Liturgija sv. Janeza Zlatoust. Opozarja se občinstvo, da se bo omenjena liturgija, ki jo je izdalo Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, prodajala v nedeljo ob priliki staroslovenske sv. maše pred Frančiškansko cerkvijo. Cena za dijake Din 3, za ostale Din 4. Knjižica se dobi tudi v knjigarnah. Vernikom, ki se bodo udeležili sv. opravila, bo s knjižico, ki prinaša poleg staroslovenskega besedila tudi slovenski prevod, razumevanje obredov olajšano. Pri staroslovenski sv. maši poje Ciril-Metodov zbor.

Od Rusov do Slovencev so zastopane v Cirilo-Metodovem koru v Zagrebu vse slovanske narodnosti, izvenšči Čehe in Poljake, tako da bi ga lahko imenovali vseslovansko združenje. Vsak, kdor ima le dovolj poštvalnosti in veselja do sistematičnega dela, je dobrodošel. Prvi zborov dirigent je Rus Boris Komarevski, ki je — sam odlični pevec — vodil enak zbor tudi že v svoji domovini. Ciril-Metodov zbor nastopi v Mariboru v soboto točno ob 8 v dvorani Union.

Cerkveni konkurenčni odbor za stolno župnijo je imel v sredo zvečer na mestnem načelstvu sejo, ki jo je vodil načelnik odbora dr. Rapotec. Na dnevnem redu je bilo nujno vprašanje popravil na stolnici in na gospodarskih posledicah stolnega župnišča, ki so že čisto v razpadu. V to svrhu je sklenil odbor 4% doklado na osnovne davke; podlaga za predpis doklade znaša 2.359.000 Din ter obsega zemljiški davek, zgradarino, pridobitino, rentnino in uslužbenški davek onih zavezancev, ki prejemaajo preko 4000. Din mesečne plače. Skupni efekt doklade bo znašal približno 100.000 Din. Vseh davčnih zavezancev, ki pridejo za predpis doklade v pošte, je na področju stolne župnije 1400; to so katoliški prebivalci stolne župnije v mestu. Krčevini, dalje takozvani »forenzci« (lastniki nepremičnin, ki ne stanujejo v mestu) in juridične osebe, ki ne služijo izključno samo svrhom drugih veroizpovedi. Izločili so se iz seznama vsi, ki niso katoličani. Od popravil, ki so nujna, pride v prvi vrsti v poštev streha nad zakristijo stolnice, ki je čisto propustna, dalje kameniti križ nad vhodom v Krizevo kapelo. Zlasti pa so potrebna popravila gospodarskega poslopija župnišča, ki so v takem propadajočem stanju, da bi morala varnostna oblast naravnost prepovedati njihovo uporabo. Popravlil se bo tudi zid ob Slovenski ulici.

Mariborske ubožne zadeve. Ubožni svet mariborske mestne občine se je sestel k redni seji v sredo zvečer v mestni posvetovalnici. Sejo je vodil čestni načelnik dr. Lipold. Na dnevnem redu so bile razne prošnje za podpore, za sprejeme v zavode itd. Obravnavanih je bilo 87 takih prošelj, ugodno rešenih pa 75. Redna ubožna podpora je bila podeljena 34 prosilec, 10 prosilcev je prejelo vzagojni doprinos in rejnino, 18 je bila podpora zvišana, 13 pa je bilo sprejetih v razne zavode, kakor hiralnico, ubožnico in mladinsko zavetišče. Skupni letni denarni efekt vseh podeljenih podpor znaša Din 181.360.

V mesnem vojaškem uradu dobijo interesi v pogled pogoje glede sprejema gojencev v IV. pehotno podčastniško šolo »Kraljice Marije« v Zagrebu. Sprejemajo se gojenci letnikov 1912—1916. Rok vlaganja prošelj je do 10. aprila t. l.

Velikopotezni načrti. Čisto resno se nam obeta, da pride letos res do gradnje pohorske vzpenjače. Potrebna sredstva so že v toliko zagotovljena, da se bo treba dogovoriti le še s tvrdko, ki bi prevzela gradnjo. Vzpono na gradnjo vzpenjače pa se bo izsekala nova smuška proga od vrha Pohorja do vznožja pri Pekrah. Tako progo so si napravili letos Rušani ter se jim je izvrstno obnesla in zelo dvignila obisk Ruske kočje na Pohorju. V prihodnji zimi bodo pa imeli enako progo tudi smučarji z vrha Pohorja do neposredne bližine Maribora.

Nov val hripe je zajel mesto. Je to že tretji val te sitne bolezni v letošnji zimi, ki je menda prizanesla malokomu. Sedaj razsaja hripa sila občutno ter so obtelele ponekod cele družine. Veliko težkih slučajev zdravijo v bolnišnici.

Znižanje obrestne mere. Mariborska občina bo stopila v pogajanja z denarnimi zavodi radi znižanja obrestne mere pri stavbnih kreditih za enodružinska stanovanjska poslopija, pri katerih je občina prevzela jamstvo. Lastniki teh hišic bodo iniciativnost mestne občine, ki jim bo za slučaj uspeha prinesla znatna olajšanja, sigurno toplo pozdravili.

Notranja oprema carinske pošte. Mestno načelstvo v Mariboru je razpisalo oddajo parketarskih, tapetniških in eteklarskih del pri zgradbi poslopija za carinsko pošto in kolodvorsko carinarnico v Mariboru. I. javna pisarna ponudbena licitacija se bo vršila dne 23. marca

t. l. ob 11. uri dopoldne v sobi št. 5. mestnega gradbenega urada Pojasnila in pooblašeni pomočniki se dobe istotam. Skupna oddajna svota vseh razpisanih del znaša Din 437.049,10.

Kam z juristi? Svoječasno se je v javnosti razglasilo, da bo mariborska mestna občina nastavila nekaj juristov. Vest je dobila sedaj konkretno obliko s prošnjo nagratnega ravnatelja Köchlerja za upokojitev. Dosedaj prejeli na magistratu preko 50 prošelj raznih juristov.

Mnogo sreče. Včeraj sta se poročila v tukajšnji stolnici carinski uradnik Josip Laginja in gospodična Hilda Počivalnik, nečakinja znanega industrijalca g. Počivalnika. Priči sta bila trgovce Skrabl in industrijalec Počivalnik. — Iskreno častitamo!

Poravnave. Poravnalno postopanje Sladkorske tvornice lepenke in papirja d. z. o. z. v Mariboru je končano. — Istotako tudi poravnalno postopanje ključavničarja in trgovca Ivanuše Avgusta v Središču ob Dravi.

Smrt v potoku. Nenadna in nesrečna smrt je zadela viničarja Jožefa Glodeža iz Črete. Padel je po nesreči preko strmine v globoko strugo potoka ter zadobil tako hude poškodbe, da jim je podlegel. Za pokojnikom žaluje žena in trije otroci.

Tudi pri zausnihih previdnosti! Pred okr. sodišče v Mariboru je prišel včeraj oče radi zausnice, ki jo je dal rodemu sinku. Zagoval se je pred sodnikom-podincem delavca Anton Felser iz Strihovca. Državni pravdnik ga je zgrabil z obtožnico, v kateri mu očita, da je prekoratil pravico kaznovanja svojega otroka, ker ga je udaril po ušesu z roko s tako silo, da mu je počil bobnjč. Mali 10 letni Stanko je izmaknil svojemu očetu kovača, s katerim si je oskrbel zalogo raznih sladkarij. Ko je oče za to doznal, da doletela sinka kazen, ki pa je bila v prvi očetovi jezi prehuda. Pod silo zausnice je počil bobnjč v levem ušesu in sinka so morali zdraviti celo v inozemstvu, da se mu je vrnil sluh. — Oče je prejel za to zausnico 14 dni strogega zavora, pogojno za dobo enega leta.

Celje

Umrla je včeraj na svojem stanovanju v Vodnikovi ulici ga. Amalija Šmigovec, žena upravitelja ekspoziture OUZD v Celju in posestnica na Hotunju pri Ponikvi ob j. ž. Z njo je legla v grob zopet slovenska žena in mati, ki je vse svoje moči posvetila samo svoji družini. Vzgajala je vzorno dve hčerki in enega sina. Blago pokojnico so včeraj prepeljali iz Celja na Hotunje, kjer bo jutri pogreb ob 10 dopoldne iz njene hiše na župno pokopališče. Pokojnica je bila stara šele 44 let in je bolela le nekaj dni na influenco. Istotako ležijo za isto boleznijo njeni mož, ena hčerka in sin. Naj bolni Bog poplača pokojnici vsa njena dobra dela, globoko užalosteni družini pa izražamo svoje sožalje.

Umrla je v tukajšnji javni bolnišnici 18 letna dninarica Škorjane Marija iz Škofje vasi. Mohorjeve knjige lahko naroči vsak tudi v podružnici uprave »Slovenca«. Ker je rok za naročanje knjig zelo kratek, zato prosimo vse, da store čimprej svojo dolžnost.

Požar v Gaberju. V sredo 8. t. m. okrog 11 dopoldne je nastal v mali leseni baraki trgovca z drvi in premogom g. Ernjia Nikolaja, Mariborska cesta 17, požar, ki se je naglo razširil na celo barako. Policijska stražnica v Gaberju je o požaru takoj obvestila gabske gasilce, ki so bili že v nekaj minutah pri goreči baraki ter takoj pričeli z delom in požar v kratkem času popolnoma pogasili. Požar je nastal, kakor se je pozneje ugotovilo zaradi premočno kurjene peči (gasperka), ki je stal v neposredni bližini suhe lesene stene. G. Erni trpi zaradi požara 1000 Din škodo in proti požaru ni bil zavarovan. Krivda v tem slučaju ne zadene nikogar.

Izgubljena ženska zapestna ura. Dne 28. februarja t. l. med 9 in 12 dopoldan se je izgubila v Celju zlata ženska ura z zapestnico, vredna okrog 1000 Din.

Trbovlje

Škoda da ni res. Z ozirom na notico, ki smo jo priobčili dne 8. t. m. v rubriki Trbovlje pod naslovom »Škoda da ni res«, smo dobili od TPD pojasnilo, da se je izjava gener. ravnatelja delavskim zaupnikom glasila, »da je družba pač privatno obveščena, da bo dobila za mesec marec poleg normalnega naročila še 5000 ton, da pa tega naročila dosejaj še ni prejela«. — Glede redukcij se je delavskim zaupnikom odvrnilo, da je to vprašanje še v preteusu in da bo obseg red. odvisev predvsem od višine kontingenta premoga pri dobavah za drž. železnice v novem budžetnem letu.

gred stane Din 25, s priložo Din 50 za celo leto in se naroča pri upravi. Masarykova c. 12, palača Vzemajne zavarovalnice.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Petek, 10. marca: ZAPRTO.

Sobota, 11. marca: ZLOČIN IN KAZEN. Globoko

znizane cene od 5 do 15 Din.

Nedelja, 12. marca: Ob 15: PASTIRČEK PETER

IN KRALJ BRILJANTIN. Izven. Znizane

cene.

Ob 20: DAME Z ZELENIH KLOBUKI. Iz-

ven. Znizane cene.

Ponedeljek, 13. marca: ZADOŠČENJE, GOSPA

CATHLEENA. Red D.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Petek, 10. marca: Baletni večer. Ded D.

Sobota, 11. marca: NIŽAVA. Gostuje gđc. Milena

Verbičeva. Izven. Znizane cene.

Nedelja, 12. marca: Ob 15: MALA FLORAMYE.

Izven znizane cene. Gostuje g. Dubajč.

Ob 20: SEVILJSKI BRIVEC. Izven. Globoko

znizane cene od 5 do 30 Din.

Ponedeljek, 13. marca: ZAPRTO.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 10. marca: Zaprt.

Sobota, 11. marca ob 20: GROB NEZNANEGA

VOJAKA. Premiera. Red B.

Nedelja, 12. marca ob 15: MAKI IN MORIC.

Otroška predstava. Znizane cene. Zadrnič. —

Ob 20: ZEMLJA SMEHLJAJA. Gostovanje

tenorista Petra Burie. Znizane cene. Začnič

v sezoni.

Proces proti Lombarju se nadaljuje

V sredo 1. t. m. prekinjena glavna razprava proti Jožetu Lombarju se je danes ob 16 nadaljevala pred istim velikim senatom. Za razpravo je od dne do dne naraslo zanimanje. Zato je umevno, zakaj so si skušali razvedneži dobiti vstopnice že danes dopoldne in celo prejšnje dni. Pisarna deželnega sodišča je bila danes naravnost blokirana od raznih oseb, največ žensk, ki so na vse pretege prosile za vstopnice. Bilo je že zgodaj dopoldne izdanih okoli 300 vstopnic. Zamudniki, ki so prihajali v pisarno okoli poldne, so se morali rebus infectis vrniti in zapustiti justično palačo. Naval za današnjo razpravo je tako velik, da še ni bil nikdar takšen k gledališkim predstavam.

Nekatere ženske so pustile doma vse redno gospodinjstvo in so prihajale k razpravi, preskrbljene s provijantom za vso noč. Tudi stari možje so bili dobro založeni z raznimi skromnimi prigrizki. Neka gospa Jerica je dejala svoji prijateljici: »Ali boš kaj kuhala omožu za večerjo. Jaz ne. Napravila sem mu mrzlo. Naj potrpi dedec! Prijateljica špela pa ji je odgovorila: »Dala sem mu dva kovača in bil je zadovoljen. Sam je rekel, da se ne zanima za Lombarjev proces, ker so zanj dosti resnejši časi.« Obe debeluški sta odločeni vztrajati v teški atmosferi dvorane do zadnje minute.

Med občinstvom sta se napravili dve stranki. Prva je za Jožeta Lombarja, ki kaže drugače tudi pisateljske talente, kajti 1. 1931. je bil v jetnišnici odgovorni urednik »Rohijaša« pod imenom Jo. Lo., obsodila na dosmrtno ječo. Zapisali so mu »kolo«, to se pravi, da bo na njegovi deski kaznilnice zaznamovana dosmrtna ječa s kolesom, kar je simbol, da se nikdar več ne vrne v lepo svobodo, marveč mu bo teklo v kaznilnici življenje monotono ko kolo. Druga stranka, ki je tudi precej močna, pa je odločena na oprostilo sodbu. Vse čaka nervozno, kako bo današnji proces izpadel. Zato ni čuda, da se je zbrala močna skupina vstopničarjev že pred napovedano uro razprave. Pred glavnim vhomod justične palače so že okoli 15 začele postajati gručice ljudi, ki bi radi kar vdrle v dvorano, toda vrata so zaklenjena. Vrata ni nikogar pustil do 15.45. Nato pa so ljudje morali pasirati strogo policijsko kontrolo.

Vse pričakuje, da bo današnja razprava prinesla še mnogo senzacij. Kriminalni tipi danes niso imeli vstopa v razpravno dvorano, čeprav bi silno radi gledali in poslušali.

Nekateri so ponujali vstopničarjem kar po več kovačev in neko celo metulja. Nastala je pred justično palačo prava borba za vstopnice.

Pet minut pred 16 sta dva paznika privedla obtoženega Jožeta Lombarja, ki izgleda zelo bled, v razpravno dvorano, zasedeno do zadnjega kotička od občinstva. Predsednik velikega senata viš. sod. svetnik g. Anton Mladič je kratko omenil: »Nadaljevanje prekinjene glavne razprave.«

Obtoženec je levičar

Branilec dr. Fran Frlan je nato povzel besedo: »Visoki sodni dvor! Ali bi se moglo iz lokalnega ugleda in iz posameznih poškodb Vojnikovičevih ugotoviti, ali je bil udarec od dotičnega storjen od spredaj ali od zadaj ali od strani?«

Predsednik: »Od strani. Drugače ni nič na-fašnega. Poškodba je bila prizadejana na desno stran lica z bruhajalno silo. Verjetno, kakor pravi izvedensko mnenje, je bil že prvi udarec tako silen, da ga je nekoliko omamilo, nato pa so sledili udarci z ostrino.«

Branilec: »Hočem samo konstatirati, kar sem zvedel sedaj, da je Lombar levičar. In važno bi bilo torej, da bi izvedenci mogli povedati, ali je mogel udarec levičarja s tako silo.« Predsednik je nato odredil, da se je k razpravi pozval zdravnik dr. Suher, ki je bil navzoč pri obdukciji Vojnikovičevih. Branilec je nadaljeval: »Zasliši naj se obtoženec, da sploh z desno roko ne more dela opravljati.«

Predsednik »Če je hodil na lov in zajec streljal, je to za levičarja zelo težko.« Obtoženec: »Vse delam z levico. Streljam tudi z levico.« Predsednik ironično: »Morate imeti posebno puško. Ne morete streljati z levo stranjo.« Obtoženec: »Verjemite mi, da sem ves čas na lovu streljal z levico.«

Priča iz Bosne

Predsednik je nato ukazal pozvati v dvorano Muslimana, prekupevalca stare obleke Huseina Imbriseviča, doma iz Kozarice, okraj Kozarac v Bosni. Je to ena glavnih razbremenilnih prič, na katero oslanja obramba vso težino razbremenitve. Imbrisevič je suhljat človek in je bil z eskorto priveden v Ljubljano.

Njegovo zasliševanje je trajalo nad eno uro in je predsednik z največjo točnostjo in pozornostjo predočeval obtoženo vse važne momente, o katerih je bil Imbrisevič zaslišan že na policiji in pri domačem sodišču v Bosni. Predsednik je omenil:

»Ali ste v neprijateljstvu z obtožencem?« Priča se je obrnil: »Jaz ga ne poznam.« Ko ga je predsednik opozoril na važnost prisege, je kratko pripomnil, da bo povedal to, kar je že povedal. Ni pismen in zato se ne more na vse spominjati. Povedal je, da je bil pred dvema letoma v Ljubljani, od koder je šel na Vrhniko kupovat gasilsko uniformo. Pravi, da je bil tam dvakrat, pa se ne more spominjati točno datuma, tudi ne ve ali je bila nedelja ali delavnik, samo to ve, da je dobil od gasilcev uniformo in da jo je odnesel v Ljubljano. Dejal je:

»Slavni sude! Z Vrhnike sem zvečer šel v Ljubljano. Imel sem kvartir pri Lloyd. Stvari sem pustil tam in sem nato šel v šiško. Okoli pol 1 sem se vračal v Ljubljano. Okoli 23. pa sem srečal v Kolodvorski ulici pri mestnem kopališču ovoga Rukavina in ovoga Vojnikoviča. Pozneje sem v Ljubljani srečal Vojnikovičevega brata, ki me je vprašal, ali sem videl Šmaila. Rekel sem mu, da sem ga videl. A pozneje nič več.« Predsednik je po-lagal največjo važnost na datum, toda priča ni mogla točno ugotoviti, češ, da ni pismen in ne ve. Priča trdi, da je bilo to vsekakor 29. septembra 1930, ko je videl Rukavina in Vojnikoviča. Predsednik je ugotovil, da priča ni bil nikjer prijavljen, le 17. oktobra, ko je bil zaslišan na policiji.

Nato pa je bil pozvan v dvorano blagajnik vrhnjskega gasilskega društva, posestnik Fran Žitko. Ta priča je pokazal sodišču potrdilo, da je kupil Imbrisevič 15. oktobra od društva 59 komadov uniform za 2950 Din. Priča je tudi decidirano izjavil, da je Imbrisevič vse prodano blago hkratu plačal. Pač pa je bil nekaj tednov poprej na Vrhniki, toda ni prišlo do kupčije. Predsednik je nato ponovno začel čitati razne Imbrisevičeve izpovedi. Imbrisevič je vztrajal na tem, da je pravilno tako kakor je izpovedal pri prvem zasliševanju na policiji v Kozarcu, ne pa tako kakor pri drugem zaslišanju na policiji v Ljubljani. Kdaj da je bil na Vrhniki, ne ve, ker ne zna pisati. Policijski nad-

zornik Zajdel je nato predložil originalne zapiske o zasliševanju. Imbrisevič mu ni izročil dvoje potrdil o kupljenih oblekah, kakor to trdi Imbrisevič. Zaslišan je bil nato sodni izvedenec dr. Suher, ki je bil navzoč pri obdukciji trupla mrtvega Vojnikoviča. Na vprašanje zagovornika, da li je mogoče iz oblike ran konstatirati, ali je bil napad izvršen od spredaj, zadaj ali od strani in s katero roko, je sodni izvedenec izjavil, da se tega ne da konstatirati.

Priča Utarelić Osman je nekoč srečal Lombarja v gostilni pri Gorenjskem kolodvoru. Lombar mu je ponujal na prodaj samokres, nato pa mu je pokazal Vojnikovičovo fotografijo in ga vprašal, če pozna to osebo.

Sodnik: »Lombar, kje je ta slika?«

Lombar: »O tem ne vem ničesar, to je laž.«

Priča trdi, da je vse res in da je Lombar po-tenil fotografijo iz listnice in jo nato zopet vanjo spravil. Lombar se je takrat v družbi se treh drugih oseb pripeljal na motorju s prikolico iz Škofje Loke. Lombar vse te izpovedi zanika in trdi, da so izmišljene.

Priča Dolničar, posestnik v št. Vidu, se spominja, da je vprašal Lombarja, ko je ta v neki gostilni streljal s samokresom, zakaj da strelja, naka mu je Lombar odgovoril: »Kaj pa je meni enega človeka ubiti, če se izplača.« Sprva je priča vzel to izjavo za neresno, ko pa je slišal o Lombarjevih pustolovčinah, je postal drugega mnenja.

Zaslišan je bil nato ponovno Kremžar, ki je na sodnikovo vprašanje vztrajal pri izpovedi, kakor jo je dal na policiji, in nato pod prisego pri razpravi.

Sodnik: »Kako je bilo pri Slamiču?«

Kremžar je nato pripovedoval, kako je na pustni torek pri Slamiču dobil Korošca in Lombarjevega brata Toneta. Ponudila sta mu vina, ki so ga nato precej popili. Korošec ga je zatem začel nagovarjati naj gre k sodniku in prekliče vse, kar je izpovedal proti Lombarju z motivacijo, da je svojo prvo obremenilno izpoved dal v pijanosti. Oba sta ga vabila, da gredo na dom k Lombarju. Sprva se je temu upiral, nato pa je vseeno šel z njima.

Na domu ga je tudi Lombarjeva mati prosila, naj ne bi tako govoril proti njenemu sinu, ker je on edina obremenilna priča. Mihaela se je rekla Korošcu, naj da Kremžaru star trenčkoat. S Korošcem sta se nato dogovorila, da bosta šla zjutraj k zagovorniku dr. Frlanu, kjer bo vse izpovedal tako kakor so se dogovorili. Zjutraj pa naj pred sodni obljame Jožeta Lombarja in ga prosi za odpustanje. Korošca in njega so še opominjali, naj pazita, da ju kdo ne vidi, ko bosta šla v mesto. Kremžar je spil za tem še več kozarcev ruma in je zaradi tega prišel popolnoma pijan na sodišče.

Kremžarjeva izjava je napravila na vse navzoče najglobokejši vtis. Kremžar sam se je pojavil v dvorani v praznični novi obleki in gladko obrit. Na prvi pogled je bilo videti, da bo Kremžar povedal popolnoma po resnici vse svoj dogodek na pustni torek. To se je tudi zgodilo.

Predsednik je nato prečital izpovedbe še nekaterih prič, ki pa niso mogle ničesar važnega in bistvenega izpovedati. Državni tožilec dr. Fellacher je nato predlagal še devet dopolnilnih dokazov. Med drugimi je predložil policijsko poročilo, ki ugotavlja, da je Lombarjeva razbremenilna priča, pekovski pomočnik Gvidon Korošec motorno kolo kupil šele 5. junija 1931, nasprotno pa je trdil na zadnji razpravi, da je prav oni denar, ki mu ga je pri zaročniku ukradel obtoženec, hranil za nakup motornega kolesa. Branilec dr. Frlan se je pridružil predlogom državnega tožilca, poudarjajoč, da mora priti resnica do zmage in da se mora zadeva razjasniti. Hkratu je predlagal, da se naj razprava proti Lombarju preloži na nedoločen čas in to tudi iz razloga, da se poprej konča kazenska preiskava proti priči Andreju Maliju.

Po kratkem posvetovanju je predsednik objavil sklep, da se vsi novi dokazi zavrnejo kot bistveno nevažni in obenem ob 18.30 zaključil dokazno postopanje. Prvi je nato povzel besedo državni tožilec, ki je v svojem govoru v vseh podrobnostih analiziral rezultate te senzacionalne razprave. Uvodoma je poudarjal, da Ljubljana zadnjih 10 let še ni doživela tako napetega procesa in tudi ne tako bestialnega umora.

Razprava še traja.

Javno predavanje o „Dolini gradov“

se vrši dne 16. marca t. l. v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti v Ljubljani ob pol 9 zvečer. Gospod profesor B. Jakac bo predaval svoj prvovrstni film iz lanskega fotomaterskega izleta, g. V. Pirnat, bard »Doline gradov«, pa nam bo v sliki in besedi pričaral njene lepote. Vstop prost. Osebnih vabil topot ne bomo razpošiljali. Brezplačne vstopnice v drogeriji Gregorič, Ljubljana, Prešernova 5.

Koledar

Petek, 10. marca: Kvatre, 40. mučenikov; Makarij, škof.

Novi grobovi

† Župnik Jožef Čačič. V četrtek dopoldne je v Črensovcih v Slovenski Krajini umrl tamkajšnji župnik g. Jožef Čačič. Pokojnik se je rodil v Harastih na Ogrskem 7. maja 1893. v mašnika je bil posvečen 2. julija 1908. V Črensovcih je župnikoval od 1. oktobra 1914 do svoje smrti. Bog mu bodi plačnik za vsa njegova dobra dela! Pogreb bo v soboto ob pol 10 dopoldne.

† V Kozarjah pri Ljubljani je umrl g. Alojzij Zakotnik, posestnik. Pogreb bo v soboto dopoldne ob 10. Blag mu spomin! Žalujemo naše so-žalje!

† V Ljubljani je pretekle sredo mirno v Gospodu zaspal g. Ivan Zorc, uradnik pivovarne »Union«. Pokopali ga bodo danes ob 4 popoldne. Naj mu sveti večna luč! Žalujemo naše globoko so-žalje!

Ostale vesti

— Dubovščini lavantinske školije dajemo na razna vprašanja na znanje, da se obhaja praznik sv. Jožefa za ljudstvo samo v nedeljo in tudi zbirka določena za ta praznik. V ponedeljek prosta sv. maša, ne pro seminario.

— Takse za izpite. Pri prijavih za državni strokovni izpit mnogi kandidati, uradniki ministrstva za gozdove in rudnike, niso priložili vse potrebne priloge, kakor to zahteva čl. 7 pravilnika ali pa svojih prijav niso taksirali po tar. št. 9 zakona o takсах, ter jih poslali komisiji brez vsake take ali pa s takso po tarifni števil. 1. Razen tega pošljejo mnogi kandidati svoje prijave šele poslednji dan, tako da jih izpitna komisija ne dobi o pravem času, kakor je to predpisano s čl. 6 na-

vilnika, temveč z večjo ali manjšo zamudo. Zgodilo se je tudi, da celo posameznik uradi brez potrebe zadržujo prijave in da zato pride do zamud. Zato je izpitna komisija sklenila, poslati ravna-teljstvo gozdov in banskim upravam okoliščino, da opozore kandidata, naj svoje prijave za izpit sestavljajo po predpisih in da priloge in prijavo samo pravilno taksirajo ter pravočasno pošljejo komisiji, da jih le-ta dobi v roku, ki ga določa pravilnik. Ravateljstva gozdov in banske uprave bodo sprejemale in pošiljale komisiji samo take prijave, ki bodo sestavljene po predpisih tega pravilnika. Prijave, ki so v redu, se morajo brez odloga poslati komisiji; nepotrebno zadrževanje prijav na pristojnih uradih ni dovoljeno. Komisija bo v bodoče vpoštevala samo take prijave, ki bodo v redu sestavljene in taksirane ter pravočasno poslane, in ne bo vpoštevala dneva, ka pristojni uradi sprejmejo tako prijavo. — Iz ministrstva za gozdove in rudnike.

— Zanimivo pismo iz Rusije je pred par dnevi prejel g. Martin Červič, šolski sluga osnovne šole v Ljutomeru. Imenovani je med svetovno vojno kot vojaški ujetnik »dobra tri leta preživel v Rusiji oziroma Sibiriji. Kot tak je bil nekaj časa delavec pri pešestniku Gerhardu Spenstu v bližini Velikega Tokmaka ob Azovskem morju. Ta posestnik je bil takrat zelo bogat kmet. V spominskih zapisnikih iz ruskega ujetništva piše o njem g. Červič: »Imel je 14 konj, 13 glav goveje živine, 5 svinj in čez 120 kokoši. Moram reči, da je bil zelo premožen kmet, dugače pa zelo miren in dober človek. Prišel sem k njemu kot delavec za poljsko delo. Res je bilo težko delo, a sem bil dobro preskrbljen. Skrbeli so za mene kot za svojega sina, za kar sem jim zelo hvaležen.« Po 14 letih se je imenovani ruski gospodar-kmet s pismom spomnil svojega nekdanjega poljskega delavca — Slovenca. Pismo je pisano v nemščini in naslovljeno še na Avstrijo, kar priča, da ruski kmet še danes ne ve, da je Ljutomer v svobodni Jugoslaviji. Gerhard Spenst opisuje v pismu svoje družinske razmere in pošilja prirčne pozdrave. Najbolj zanimivo pa je to, da nekdanji bogati ruski kmet prosi svojega nekdanjega poljskega delavca podpore za vsakdanji kruh. Tako-le piše: »... und ich keinn Brot nicht habe und auf keiner Art sähe durch zu kommen, so will ich versuchen, wenn sie noch leben, eine kleine Bitte an ihnen zu wenden und ihnen herzlich bitten wenn sie können uns eine kleine Mithilfe zu schicken den wenn wir keine Hilfe bekommen, den gehen wir mit starkem Schritte dem Hungertode entgegen...« Ruski kmet strda, prosi miloščine za vsakdanji kruh. Grozi mu lakota in pogoja. Zanimiva slika boljševiškega kolektivnega gospodarstva in blagostanja.

— Dve nesreči na deželi. V Zavrčah pri Litiji se je ponesrečil 35 letni posestnik Anton Zupanc, ki je brez desne roke. Jamnik je spravljal hlode s hriba in mu je pri tem spodrslilo. Pri padcu si je zlomil desno nogo. — V Spodnjih Kozarjah pri Kamniku se je ponesrečil 10 letni hišarjev sin Ignacij Kos. Padel je na cesti in si zlomil desno roko.

— Pri trdovratnem zaprtju, napetosti v telesu, preobilici želodčne kisline, glavobolu, razdraženosti, tesnobe, splošnem slaboputju in utrujenosti pospeši naravna »Franz-Josef«-grenčica brez napora in bolečin lahko izprazni črev vseh neprebavljenih ostankov in v mnogih slučajih obvaruje pred vnetjem slepiča. — Najodličnejši zdravniki stoletja so vporabljali »Franz-Josef«-vodo z najboljšim uspehom pri moških, ženskah in tudi otrocih. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Prilaničje na Rabu bodo te dni popravili. Ravateljstvo morskega podjetja je namreč razpisalo dražbo za popravilo in bodo stroški znašali okoli 100.000 Din, ki so že zagotovljeni v proračunu. Odstranjenih bo kakih 5 metrov lukobrana, dno luke pa poglobljeno, tako da mogel v Rabu pristati tudi novi veliki parnik »Jugoslavija«.

— Goljuf — zvelika trvdak. Državno tožilstvo v Sremski Mitrovici je uvedlo preiskavo proti trgovcu Juliju Baumannu iz Zemuna, ki se je raznim trvdakom na Hrvaškem izdajal za lastnika velike trvdke, in naročal pri njih blago, ki ga je potem prodal, denarja pa ni odposlal, temveč ga je uporabil zase. Bil je že večkrat kaznovan, zadnjič leta 1930, ko je med drugimi osuparil neko ljubljansko trvdko za 4500 brisov. Sedaj je proti njemu vloženih mnogo prijav, med drugimi zopet od neke ljubljanske trvdke. Baumann seveda nikoli ni hotel naročiti blaga po povzetju, češ da se njegova trvdka iz principielnih razlogov ne bavi s takimi kupčijami.

— Iz zapore pobegnili k družini — in se vrnili. Iz zaporov belgrajskega sodišča je pobegnili pred dnevi 20-letni Marinko Babič. Bil je obtožen, da je v Vrhnici s svojim tovarišem ubil nekega Spasoja Kneževića. Preiskava ni dognala točno, da bi Spasoja on ubil, vendar pa je ugotovila, da Marinko prav točno ve, kdo ga je, samo, da noče tega povedati. Bil je obtožen na 20 let ječe, vendar pa sodba še ni pravomočna. Iz zapore je pobegnili naravnost na svoj dom. Čeprav so ga orožniki že iskali, vendar se mu je posrečilo, da se je sešel s svojo mlado ženo in s svojo materjo ter da je poljubil svojega otroka. Nato se je sam vrnil v zapor, priznal svoj beg in povedal, zakaj je pobegnul.

— Tihotapke na svatovski vozu. Na cesti med Novim Sadom in Starim Futogom sta te dni dva finančna stražnika srečala okrašen voz, ki se je peljal v smeri proti Novemu Sadu. Voz je bil okrašen na svatovski način z zastavicami, ponji pa s cvetjem in s pisanimi trakovi. Finančnima stražnikoma se je čudno zdelo to svatovsko potovanje, sedaj v času posta, tembolj pa še, ker na vozu ni bilo nobenega moškega, temveč samo tri ženske. Ukazala sta ženskam, naj se ustavijo. Mesto, da bi ubogale, je ena izvezla revolver in ustrelila v njim proti stražnikoma. K sreči ga je zadela le v roka. Finančna stražnika sta nato pregledala voz in našla na njem 250 kg tihotapskega tobaka. Na finančni stražnici so tihotapke takoj priznale, kje so kupile ta tobak. Pri raznih hišnih preiskavah v okolici so finančni stražniki zaplenili okoli 30 stotov vtihtapljenega tobaka in več sto zavojčkov eigraretnega papirja italijanskega izvora. Na ta način so prišli na sled veliki tihotapski tolpi.

— Izguba bolniškega zavarovanja v Osijeku. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Osijeku je napravil bilanco za leto 1932, ki bo v kratkem predložena na plenarni seji ravateljstva. Bilanca se zaključuje z izgubo 300.000 Din. Leta 1931 je izguba znašala 3.000.000 Din; moremo torej govoriti o izboljšanju položaja pri tem uradu.

— Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani priporoča: Allgerissen K.: Die Gottesbewegung der Gegenwart und ihre Überwindung. 358 strani, nevezano Din 80.—. Berghoff S. P.: Christus unser Leben und Vorbild. Zyklus und Fastenpredigten

Otroci z dežnikom?

Ob deževnem vremenu jim dajte nekaj Panflavin pastil, ki jih boljše obvarujejo prehlada in nalezljivih bolezni kot vse drugo.

V. z. »JUGFAA« k. d., Zagreb, Galjez 32.
Oglaš je registr. pod št. br. 2670 od 15. 11. 1933.

für unsere Zeit. 204 strani, nevezano Din 70.—.
Greeve H.: SOS Christi Leid in unserer Zeit. Ein Buch der Einkehr. 268 strani, nevezano Din 76.—.
Kurz P. E.: Individuum und Gemeinschaft beim Hl. Thomas von Aquin. 163 strani, vez. Din 96.—.
Rodewyk A. P.: Unser Geld und Gut. Gedanken über das Eigentum und seine Verwendung. 128 strani, nevezano Din 40.—.
Sickenberger J.: Leben Jesu nach den vier Evangelien. Kurzgefasste Erklärung. 211 strani, vezano Din 240.—.
Soiron T. Dr.: Menschenschieksale unter dem Kreuze. Zeitgemässe Fastenpredigten. 71 strani, nevezano Din 27.—.
Schütz D.: Trübet, trübet mein Volk. Fastenpredigten im Anschluss an Js. 40—55. 64 strani, nevezano Din 24.—.
Dr. Tilamer Toth, Jugendseelsorge. Ein Meisterwerk zeitgemässer Pädagogik. 416 strani, nevezano Din 182.—, vezano Din 100.—.
Zimelung B. Dr.: Das Gottesreich und das verlorene Paradies. Biblisch theologische Fastenpredigten. 62 strani, nevezano Din 24.—.

— Švicarski vzorčni sejem v Baselu se vrši v dneh od 25. marca do 4. aprila t. l. Največja pridivitev švicarske industrije in obrti. Za Jugoslavijo so posebno važni oddelki elektrotehnike, stroji in orodje, ure, tekstilno blago, transportna sredstva, pisarniške potrebštine in šport. Obiskovalci uživajo velike ugodnosti na vseh v poštev prihajajočih železnih pri nas in v inozemstvu. Vozovnica 3. razreda brzovlaka za progo Ljubljana—Basel in nazaj preko Inomosta in Curiha velja le malo nad 1000 dinarjev. Vsa pojavnila daje pisarna »Putnik« in švicarski konzulat v Zagrebu.

— Varčevati na pravem mestu ni lahko, zato se mora imeti prakso in smisel. Večkrat se čudimo, kako nekateri ljudje z malimi sredstvi ohranijo svoje oblike in čevlje lepe in elegantne. Tudi Vi se bodele prepirali, kako malo izdatkov imate letno za čevlje ako bodele nosile Palma gumi podpetnike in Palma gumi usnje.

— Pri boleznih srca in poapneju žil, nagnjenosti h krvavitvam in napadih kapi zasigura »Franz Josefova« grenčica lahko izprazni črevesa brez vsakega napora.

Torej samo »U. F. C.« Se ta teden se odkrije tajnost »U. F. C.« Vsi bodele vedeli, v prvi vrsti drage dame, kaj je »U. F. C.«

Kamnik

Streliška družina je bila osnovana na občnem zboru, ki se je vršil v sredo zvečer v spodnjih prostorih Čitalnice. Sijajna udeležba je pokazala, da vlada med Kamničani izredno veliko zanimanje za lepi strelski sport. Udeležilo se ga je 84 članov, ki so vsi pristopili v društvo. Po pozdravu župana g. Kratnarja je g. Alfonz Skala predbral pravila, ki so bila soglasno sprejeta. Pri volitvah predsednika sta okrajni načelnik g. Voušek in kapetan I. kl. g. Drago Čizmek odklonila kandidaturu in je bil potem soglasno izvoljen kamniški župan g. Franc Kratnar. Ostale člane odbora se je volilo po kandidatih listah, katerih je bilo vloženih 7. Z nadpolovično večino je bila izvoljena prva lista, po kateri se je potem osnoval naslednji odbor: predsednik Fran Kratnar, podpredsednik dr. Dominik Zvokelj, tajnik Ferdo Šmuc, blagajnik Lado Gogala in odborniki učitelj Ivan Golob, Drago Drašček, Franc Mencinger, šol. upravitelj Ivan Primožič, Franc Vidmar in notar Anton Zevnik. Za preglednika sta bila izvoljena Fran Bokalič in Fran Tržnik. Članarina se je določila na 12 Din letno. Streliška družina bo pričela s svojim delovanjem takoj, ko bodo potrjena pravila.

Volivni imeniki so sestavljeni in od sodišča potrjeni ter občinstvu predloženi in vpogled v občinski pisarni med uradnimi urami.

Naznanila

Drevi ob 8 v društvu »Krk« pri Mikl'čju film Dolenjske s krasnimi posnetki in koncert umetniške dvojice Ribičeva—Banovec. Brez vstopnine! »Pijane pred sodiščem po spisih Frana Milčinskega«. Vabljeni po predsedniku bratskega društva »Treznost«, opozarjamo člane in prijatelje, da bo drevi ob 20 v dvorani palače OUZD na Miklošičevi cesti predaval g. Leopold Puhar o zgornji naznačeni temi. Frana Milčinskega — kdo ga ni spoštoval in vzljubil? — tega velikega mladinihube, bomo imeli takorekoč med seboj, zato Drevi se udeležite vsi sestanka bratske »Treznosti!« — Odbor »Svete vojske«.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani ima v soboto, dne 18. marca ob 20 v restavraciji Zvezda na Kongresnem trgu redni letni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika in odbora; 2. Poročilo revizorjev; 3. Volitev predsednika in odbora; 4. Sprememba pravil; 5. Določitev članarine za l. 1933; 6. Samostojni predlogi katere je v smislu društvenih pravil najmanj štiri dni pred občnim zborom pismeno prijavili odboru; 7. Skladnost. Vsi člani društva se naprošajo, da se občnega zbora gotovo udeležijo.

Hollywood je zamrl

90.000 „zvezd“ ne sveti več

Vest, da je Hollywood popolnoma ustavil obrat radi bančne krize v Ameriki, je v svetu gotovo močnejše odjeknila, kakor bi novica, da je katerakoli velika ameriška banka ustavila izplačila. Pri snemanju filma v Hollywoodu je bilo v zadnjem času pri vsej krizi v filmski industriji zaposlenih okoli 90.000 ljudi, obojega spola in vseh mogočih narodnosti tega sveta. Hollywood je postal prava božja pot za tisoče in tisoče lepih fantov in deklet, ki so sanjali o sreči in bogastvu, ki ga doseže lahko edino filmska »zvezda«.

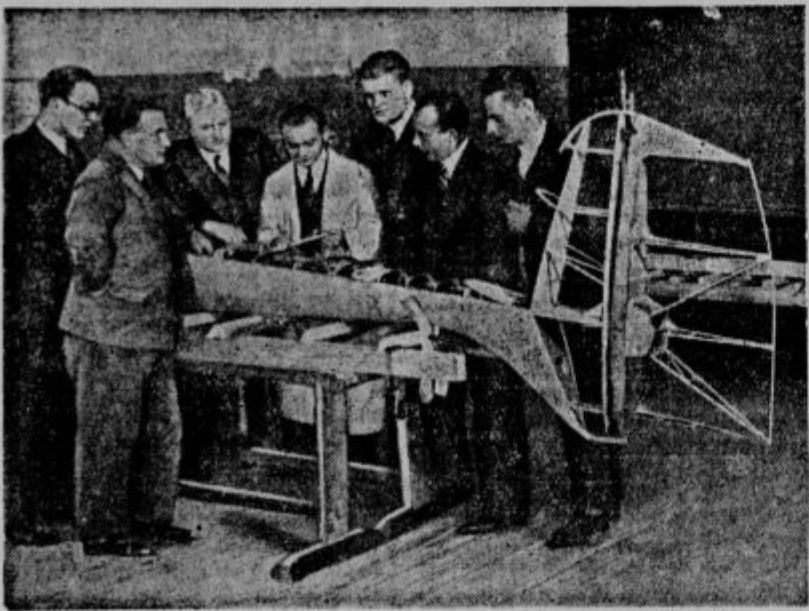
Ameriška filmska industrija je v zadnjih letih zašla v precejšnjo krizo. Ta se je pojavila pred vsem, ko so najnovejše tehniške iznajdbe omogočile uvedbo zvočnega filma. Prej je nemi film, proizvod ameriške filmske industrije, lahko svobodno ročal po vsem svetu. Gledali so ga lahko narodi najrazličnejših jezikov, ker je bil pač nem. Zvočni film je prinesel pravo revolucijo; saj poslušalcu pač ne more biti več vseeno, ali jezik govorečega filma razume ali ne. Podjetni Američani so si znali kmalu vsaj deloma pomagati in so povabili v Hollywood igralce vsemogočih narodnosti, da bi igrali tudi v svojem narodnem jeziku. Na ta način so Američani skušali zadovoljiti kinematografske poslušalce drugih narodnosti, ki bi radi poslušali film v svojem lastnem jeziku.

Še danes proizvajajo v Ameriki okoli 85% vseh filmov, kakor n. pr. dobavljajo Američani svetu še vedno 78% vseh avtomobilov na svetu ali pa izdelujejo 65% vseh telefonskih aparatov. Če računamo, da je na svetu 55.000 kinematografov in da jih obiskuje okoli 250 milijonov gledalcev, si lahko vsaj približno predstavljamo, kakšen vpliv ima Amerika na ostali svet. Vpliv kina tudi v Ameriki sami, so kmalu spoznali ameriški politiki. Kino je postal za marsikatero politika moderen list, ki učinkuje neprimerno bolj, kakor najboljše politično gla-

silo. Kdor si je v Ameriki zagotovil vpliv na kino, ta si je zagotovil vpliv tudi na javno življenje. Že o nekdanjem predsedniku republike Hardingu je bilo znano, da si je n. pr. izbral za ministra pošte in prometa Willa Haysa prav radi tega, ker mu je ta pomagal v volivni agitaciji z vsemi svojimi kinematografi. Pod Haysovim vodstvom se je filmska industrija tako razvila, da se je Hays lahko še pred kratkim pohvalil, da hrani 400.000 Američanov. Zanimiva je Hooverova izjava, da Amerika proda dvakrat več svojih avtomobilov v tiste države, kamor sta že prodrli ameriški gramofon in ameriški film. Tudi Evropa se je zelo nalezla ameriškega duha prav radi ameriškega filma, ki ga rada gleda in posluša.

Mnogo igralcev in igralcev, ki je iskalo v Hollywoodu srečo, je tam našlo moralno in telesno smrt. Pisatelj Ernburg pripoveduje v svoji knjigi »Tvorčina sanje«: Na žalostnih kalifornijskih poljanah stoji tu pa tam osamljen križ, na katerem visi venec: to je grob kopača zlata. Tu sem so prispeli mrki častihlepneži in naivni sanjarji. Tu so iskali zlata. Zdaj je to samo tema za navaden film. Na pokopališču v Hollywoodu je mnogo mramorja in mnogo bron. Grobovi znamenitih igralcev so posuti z redkim cvetjem. Grobove brezimnih nesrečnikov je popolnoma zakrila trava. Kakor nekdanj, tako privlači Kalifornija tudi danes čudeže in posvetnjake, to je v zvezi s klimo pa tudi s tradicijo.

Desetine tisočev igralcev se spreheja po hollywoodskih bulvarjih, čakajo na engagement. Govore v vseh jezikih sveta. Med njimi lahko srečaš petrograjskega gardnega častnika, sanjavo dekle iz Mecklenburga, razočaranega toreatorja ali nalahno stopajočo Japonko. Tu se blišči več »zvezd« kakor na jesenskem nebesnem svodu. Okoli 90.000 brezposelnih igralcev čaka na delo...

V inženjerski šoli v Weimarju snujejo zmerom nove načrte za sestavo letal. Novi modeli, novi problemi. Te šole obiskujejo vsi znani nemški letalci.

Nov svetovni jezik

850 besed — a ž njimi izraziš najsubtilnejše misli

Peideset odličnih angleških razumnikov, profesorjev, pisateljev in politikov je pred nedavnim podpisalo manifest, v katerem zahtevajo uvedbo splošnega svetovnega jezika, ki bi zavladal med vsemi sloji vseh kontinentov; ta svetovni jezik pa naj bila takezvana bazična angleščina, ki je že sestavljena do najtanjše podrobnosti. Z esperantom ni torej nič, prav tako ne z idom. Pa tudi vsi ostali množični umetni jeziki zadnjih desetletij so propadli. Med mnogimi odličniki, ki so podpisali imenovani manifest za bazično angleščino, so Bernard Shaw, H. G. Wells, Vickam Steed, Julian Husley itd.

Bazična angleščina, kaj je to? Vsekakor smo o njej mnogo manj slišali, kakor o esperantu ali idu. Vendar trdno verujejo podpisanci manifesta, da bo imel ta novi jezik mnogo več uspeha, kakor

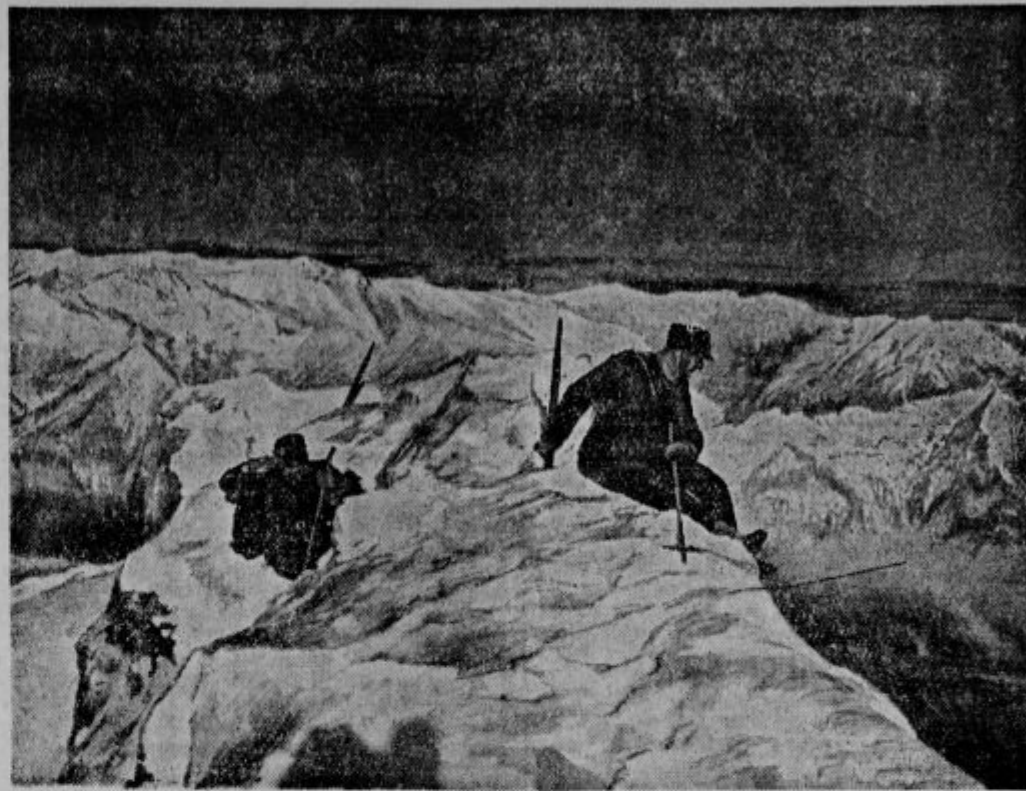
vsj njegovi predniki. Prednost bazične angleščine je v tem, da so bili ostali svetovni jeziki umetna tvorba, dočim predstavlja bazična angleščina nekaj naravnega: nič drugega kot naravno angleščino, toda poenostavljeno, zato je čudovito lahka.

Pravi osovratelj te bazične angleščine je kambriski profesor mr. Ogden. Vendar pa ni ustvaril tega jezika v nekaj mesecih. Ta jezik obstoja že deset let in šteje številne pripadnike po vsem svetu. Tudi ni bil sam Ogden, ki je sestavljal besednjak in slovnico, marveč cel štab angleških, francoskih in ameriških sodelavcev je pomagal graditi pri težki gradbi novega jezika. Zatorej je slovar tako čudovito okrašan in slovnica otroško lahka. Na vsem svetu imamo 1500 različnih idiomov. Samo Indija jih ima 200. Zatorej je absolutno potreben za medsebojno razumevanje narodov skupni pomožni jezik, ki pa ne sme materinemu jeziku prav nič škodovati. Nad 100 umetnih jezikov, ki so bili do danes predlagani, ni izpolnilo nad. Esperanto je dosedaj žel največje uspehe. Toda tudi ta ni mogel zavejati vsega sveta, mar ne so ga uporabljali le nekateri krogi.

Vsi ostali svetovni jeziki so propadli, večina izmed njih, n. pr. volapik, so popolnoma pozabljeni. Med živimi jeziki je angleščina najbolj razširjena. Okrog 400 milijonov ljudi jo govori. Zatorej je bila prva naloga novih propagatorjev, da čim bolj poenostavijo slovnico in skrajšajo besednjake. In tako se je stopnjevalo. Povprečni Anglež potrebuje za razgovor okrog 5000 besed. V angleški literaturi pa jih je najmanj štirikrat toliko. Ustanovitelj bazične angleščine je torej začel črtati besednjak, besedo za besedo, katere je nadomestil z lažjimi. In končno je ostalo v slovarju le še 850 besed. Pa kakor trdijo častilci bazične angleščine, zadostujejo te besede popolnoma. Z njimi se dajo izraziti tudi najsubtilnejše misli. Prevodji klasičnih pesmi v bazično angleščino zvene lepše in so polnejše melodike kot pa v originalu. Podobna je tudi slovnica, ki je najenostavnejša izmed vseh jezikov, reducirana in oproščena vseh balastov. Povprečen človek, ki se dnevno dve uri bavi z bazično angleščino, bo znal novi jezik v štirih tednih...

Bolgarska mamila

V mestu Radomir pri Sofiji so odkrili te dni tajno tvornico za izdelavo mamil, ki so obstajala po večini iz heroina in morfija. Ta mamila pa so skrivaj izvažali v inozemstvo. Nad 100 kg blaga so zaplenili. Osebe je bilo sestavljeno iz različnih narodnosti, med njimi kajpada tudi Grki in Armenci.

Na straži na najvišjem nemškem vrhu Zugspitze. Meja gre ravno po grebenu. Na eni strani Avstrijec, na drugi Nемец — proti tihočapcem.

Gospodarske krize

Gospodarska in finančna kriza sedanjih dni ni nič novega. Gospodarskih kriz pozna zgodovina brez števila. Samo Pisano nam govori o sedmih debelih in suhih kravah v Egiptu.

V času starih Grkov in Rimljanov so se čestokrat pojavile velike gospodarske stiske. Po vsaki večji vojni so trpeli zmaganci kakor tudi zmagovalci. Srednji vek nam je zapustil nekoliko večjih ekonomskih kriz, ki so segle globoko v telo človeštva. Takrat so namreč spremljale gospodarske krize še strašne epidemije. Tisoči ljudi so umirali od gladi.

Tudi novi vek ni bil brez tovrstnih nadlog. Leta 1730. je besnela v Nemčiji, Italiji in nekaterih drugih evropskih državah velika stiska. Radi gladi je nastala vsesplošna zmešnjava: razbojništva, tatvine so bile na dnevnem redu. Trinajst let kesneje je zagospodarila kriza na Francoskem radi slabe žetve in trgatve. Kmet je stradal, a meščanu ni denar pomagal do kruha. Takrat so v Parizu jedli pasje in mačje

meso. Tudi podganam ni bilo prizanešeno. Teda je dobilo finančno ministrstvo predlog, naj obdavči peči kot izreden državni dohodek. Pa ta davček ni prinesel državi nič kaj koristi. Svet, ki je živel v velikem pomanjkanju, ni kuril peči, nekateri so peči rušili ali jih zazidavali.

Leta 1800. je vladala kriza gladi po Prusiji. Nemški politični pisatelji so predlagali tedaj vladi, naj uvede med državljani Prusije obvezen post. Po tem predlogu bi se morali vsi aristokrati, meščani in vaščani enkrat na teden postiti, pa ta prihranjeni denar dati v državno blagajno. Tako so hoteli Prusi rešiti gospodarsko krizo pred 130 leti. Toda ta predlog je padel v vodo, saj so vendar nekateri ljudje stradali po 3 do 4 dneve v tednu!

Gospodarske krize se zmerom ponavljajo. Toda današnja leži le v medsebojnem nezaupanju evropskih držav; ves denar gre v orožje, preobline pridelke pa uničujejo brezbožne roke.

Radijski valovi in železni čiri

V »Monakovskem medicinskem tedniku« poročata dva moskovska raziskovalca o diatermiji s kratkimi valovi. Kratke valove izžarjavajo aparati, ki so podobni zvočnikom. Posebnost tega zdravljenja je v tem, da žarki ne delujejo naravnost na obolele organe, namreč na centre simpatičnega živčnega sistema, katerim pripadajo oboleli organi. Tako so dosegli ti učenjaki lepe uspehe pri železnih čirih in epilepsiji s kratkovalovnim obsevanjem zgornjih simpatičnih vratnih živčnih vozlov; pri angini pectoris pa se ožarjajo dolnji simpatični vratni vozli. In tako se zdravijo premnoge bolezni na čisto enostaven način.

Konec suženjstva v Abesiniji

Abesinski cesar Haile Selassie I. je sklenil kljub velikemu odporu odpraviti suženjstvo v svoji državi. V ta namen je vzel v svojo vlado Angleža Franka Halperta, ki naj bi ta sklep praktično izvedel. V Abesiniji je namreč še zmerom pol milijona sužnjev, a opazovalci upajo, da bo v dvanajstih letih suženjstvo v Abesiniji odpravljeno.

Obupani znanstveniki

Nad 300 vodilnih nemških znanstvenikov je poslalo Hindenburgu pismo s opozorilom na veličansko nevarnost, ki preti nemški kulturi in mednarodnemu ugledu. Nemški znanstveni vodni ne morejo nadaljevati velepomembnega dela. Pristriženi krediti ogrožajo celo obstoj znanstvenih knjižnic, ki si ne morejo nabaviti novih prepotrebni knjig. Znanstveniki prosijo Hindenburga, da bi posredoval pri vladi in oskrbel nujno potrebne kredite.

Rimske izkopine pri Budimpešti, kjer so izkopali več popolnih skeletov nekdanjih rimskih vojščakov.

Ali veš

da zamore ena sama muha prenesti do 6 milijonov bakterijev;

da dosegajo najvišji oblaki v zmerni zoni višino približno 11.000 metrov;

da uporabljajo na lrskem kreozotno olje kot nadomestek za bencin.

»Moj Bog, gospa, ali je res, da je bil si-

noči pri vas vlomilec?«

Res, res, a se mi je hudo smilil. Revež je bil še prav mlad.«

»Ali ga je zaprla policija?«

»Ne, saj je brez nje veliko preстал. Menila sem namreč v temi, da je moj mož, ki je pozno ponoči prital domov. Šele potem pri luči sem videla, da ni on...«

Črne-bele-rdeče barve vihraje po vseh uradnih poslopih nemške države. Slika: Zastava imenovanih barv na berlinski mestni hiši

Lokomotiva je zletela v prepad. V bližini Fairbourn v angleški grofiji Wales se je zrušila skalna prives v trenutku, ko je pripihal mimo osebni vlak. Kamni plaz je zajel stroj in ga sunila v globino. Strojevodja in karjač sta bila na mestu mrtva.

Naša javna dela

(V luči statistike OUZD-a v Ljubljani.)

Vsa, koda, kdor prvič kritično pogleda v narodno gospodarsko razmere, opazi takoj strašno kontraste, ki mu utisnejo najgloblje neizbrisane ironije trajno v spomin. Na eni strani strašno pomanjkanje, glad in beda, na drugi strani pa istodobno uničevanje ogromnih množin živil najrazličnejših vrst: žita, krompirja, sladkorja, kave itd. Na eni strani velika brezposelnost, ki s svojim rapidnim naraščanjem zavzema že nevarne dimenzije, na drugi strani pa čaka istodobno iz dneva v dan in nedogled cel vrsta ogromnih del na tisoče in milijone delavcev.

Vzrok tem kontrastom je brez dvoma premoč zasebnih interesov nad občini interes. Gradnja cest, železnic itd. samo radi tega tako slabo napreduje, ker je rezervirana javnim ustanovam ne pa privatni podjetnosti, katera bi pri tem preveč zasledovala svoj lastni interes na škodo splošnosti.

Brez dvoma je zanimivo in važno vedeti, kako so uspevala naša javna dela tekom zadnjih let. Neko sliko o tem dobimo iz statistike Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, katera se nanaša samo na dravsko banovino. Vsi delavci, zaposleni pri javnih delih, so namreč v glavnem zavarovani pri OUZD-u.

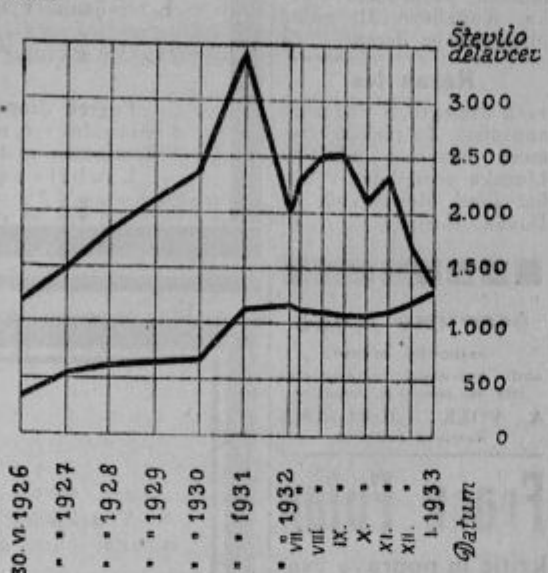
Statistika OUZD-a razlikuje v tem pogledu dve skupini. Prva je gradnja cest, železnic in vodnih zgradb. Sem spadajo: gradnja in vzdrževanje mostov, cest, železnic, regulacije, melioracije itd. Drugo skupino pa tvorijo občinski obrati. Sem spadajo: občinsko pisarniško osebje, stražarji, čuvaji, tržno nadzorstvo, javne kladnice, snajenje in vzdrževanje ulic in parkov, dimnikarji, ognjegasci, dezinfekcija stanovanj itd.

Razvoj obeh skupin kažejo sledeče številke o zavarovanem delavstvu:

Dne	gradnja cest, železnic in vod. zgradb	občinski obrati
30. VI. 1926	1177	324
30. VI. 1927	1491	520
30. VI. 1928	1819	500
30. VI. 1929	2100	635
30. VI. 1930	2361	658
30. VI. 1931	3424	1095
30. VI. 1932	1991	1160
VII. 1932	2291	1126
VIII. 1932	2497	1089
IX. 1932	2523	1064
X. 1932	2121	1063
XI. 1932	2329	1094
XII. 1932	1708	1150
I. 1933	1387	1280

Nazorno sliko nam daje spodnji grafikon. Do sredine 1930 je gradnja cest itd. lepo napredovala. Občinski obrati so pa kazali v tem času

precejšnjo stacionarnost. Ob začetku krize t. j. od sredine 1930 do sredine 1931 je rapidno poskočilo oboje. Z javnimi deli smo nameravali lakrat ublažiti brezposelnost, ki se je začela javljati v krizi. Brez dvoma je to lepa in hvalevredna ideja, toda druga stran medalje je pa pomanjkanje sredstev, potrebnih v take namene. Če po eni letu gospodarske krize smo prišli do prepričanja, da je potrebno poleg pobiranja brezposelnosti tudi štetiti v precej velikem obsegu. Tako so gradnje cest itd. suksesivno s večjimi in manjšimi oscilacijami padle nazaj skoraj na nivoju leta 1926. Značilno pa je, da niso padli občinski obrati, kateri nimajo tako velike produkcijske in socialne vrednosti kot gradnje cest. Občinski obrati so imeli v januarju 1933 skupno 956 ali okroglo 300% več zavarovanih delavcev kot v sredini leta 1926. V januarju 1933 imata obe skupini skoraj isto število delavcev. Brez dvoma je temu vzrok tudi sezaja. Vendar je želeli, da bi začela naša javna dela vsaj tako napredovati kakor so napredovala pred gospodarsko krizo. Saj so celo tedaj predstavljali delavci, zaposleni pri javnih delih, samo neznan del, samo nekaj odstotkov onih delavcev, katerim režejo kruh privatni podjetniki. Javni interesi morajo pa biti brezpogojno vsaj toliko upoštevani kolikor so privatni.

Zgornja črta pomeni število delavstva, zaposlenega pri gradnji cest, železnic in vodnih zgradb. Spodnja črta pa predstavlja gibanje števila delavstva v občinskih obratih.

Krošnarjenje s tkaninami v Zagrebu. Še so nam v spominu dogodki na zadnjem občnem zboru Zdrženja trgovcev, kjer je bilo sklenjeno poslati posebno deputacijo k pristojnim faktorjem glede ukinitja krošnarstva. Poročali smo že tudi o uspehu deputacije. V zvezi s tem je zanimivo, kakšen razglas je izdalo mestno načelstvo v Zagrebu. V razglasu pravi, da je vsako krošnarjenje prepovedano, kdor pa bo zasaden, se mu zapleni glava ter se kaznuje denarno s 1500 Din ali s zaplato do 30 dni. Obenem opozarja meščanstvo, da naj ne naseda krošnarjem, ker more isto blago v legalnih trgovinah kupiti za nižjo ceno.

Produkcija železa in jekla v Jugoslaviji. Lani smo proizvedli v naši državi 30.000 ton sirovega železa v primeri 38.000 ton za 1931. Istočasno je nazadovala produkcija jekla od 60.000 ton v letu 1931. na 40.000 ton v letu 1932. Za primero navajamo še podatke za 1930: železo 35.000 ton in jeklo 76.000 ton.

Društvo trgovskih potnikov in zastopnikov v Ljubljani ima svoj 9. redni občni zbor dne 19. marca, v nedeljo, ob pol devetih popoldne v veliki dvorani Trgovskega doma. Dnevni red je naslednji: Poročilo predsednika, tajnika, blaginika, revizorjev, volitve predsednika, predsednika razsodišča, 9 odbornikov, dveh preglednikov računov, določitev članskih prispevkov in samostojni predlogi.

Promet Pošte hranilnice v februarju. Število vlagateljev je v febr. naraslo za 3053 na 224.900, njih hranilne vloge pa so se povečale za 8,7 na 464,3 milij. V četrtem prometu je število računov naraslo za 98 na 22.005, istočasno pa so se vloge le malo povečale: od 888,15 na 895,5 milij. Ker je imel februar tri dni manj kot januar, se je tudi promet na računih zmanjšal od 4508,9 na 4135,9 milij. Narastel pa je odstotek brezgotovinskega prometa od 46,05 na 46,2%.

Kolikoli bioklov je v naši državi. V naši državi imamo po Statističnem letopisu za 1929 115.546 koles. Največ koles imajo v naši banovini in sicer 47.193, nadalje jih je v donavski banovini 33.103, v savski 23.064, v drinski 2692, v vrbski 2328, v vardski 2101, v Belgradu 1001, v moravski banovini 901 in v zelski banovini 279.

Število inozemcev pri nas. Po ljudskem štetju iz leta 1931 smo imeli v naši državi 103.988 tujih državljanov. Največje število inozemskih državljanov je bilo iz Češkoslovaške: 32.683, sledijo pa jim: Rusi 18.409, Madžari 15.435, Avstrijci 10.137 in Poljaki 8863 ter italijanski državljanji 7554. Inozemci so tvorili 0,9 vsega prebivalstva v naši državi.

Borza

Dne 9. marca 1933.

Denar

Danes so ostali neizpremenjeni tečaji Bruslja, Curliha, Pariza in Prage, popusti je edino London, dočim so tečaji Berlina, Amsterdama in Trsta narasli. Za dolar je nastopilo nekoliko mirnejše presojanje položaja in se njegov tečaj giblje za 10% pod pariteto.

Na ljubljanski borzi je notiral avstrijski šiling 9.0425-9.25, pa je k temu tečajem pripomniti, da so to najbrže zaključki iz prejšnjih dni, ker je danes šiling pod 9, v Zagrebu je notiral šiling 8.90-9, zaključenih je bilo 10.000 šil. po 8.95. Grški boni so v Zagrebu notirali 34.50-37.

Ljubljana. Amsterdam 2305.40-2316.76, Berlin 1355.69-1366.49, Bruselj 892.46-896.40, Curih 1108.35-1113.85, London 198.08-199.68, Pariz 225.88-227, Praga 169.79-170.65, Trst 291.01-293.41.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 55.215 Din.

Curih. Pariz 20.38, London 17.88, Bruselj 72.35, Milan 26.35, Amsterdam 208.25, Berlin 122.70, Dunaj 72.83 (58), Stockholm 94.00, Oslo 91.00, Kopenhagen 79.75, Sofija 3.70, Praga 15.32, Varšava 57.5, Atene 2.90, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.08.

Vrednotni papirji

Danes je bila tendenca za državne papirje v Zagrebu sicer nekoliko čvrstje, vendar v Belgradu ni bilo znatnejših izprememb. Promet je bil na zagrebški borzi prav slab, saj je bilo zaključenih

komaj 300 kom. vojne škode. Nadalje je bilo zaključenih 40 delnic Priv. agr. banke.

Ljubljana. 7% invest. pos. 44-45, vojna škoda 181-183, 8% Bler. pos. 39 den., 7% Bler. pos. 37-38, Trboveljska 145-150.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 44 den., agrarji 22-24, vojna škoda 182-185 (183), 4. 180-183, 5. 178 den., 6% begl. obv. 30-31, 75, 8% Bler. pos. 39.50 bl., 7% Bler. pos. 33-35. — Delnice: Narodna banka 3100-3800, Priv. agr. banka 214-216 (215, 218), Nar. šum. 20-30, Drava 285 den., Sečeraška Osjek 150 bl., Impex 50 den., Isis 30 bl., Trboveljska 145-150, Ragusea 90 bl.

Belgrad. Narodna banka 3650 bl., Priv. agr. banka 218-219 (219, 218), 7% invest. pos. 43-44, agrarji 22 den., vojna škoda 181-182 (181), 6% begl. obv. 31-31.50 (31.50, 30.75).

Dunaj. Podon.-savska-jadrana. 57.75, Aussiger Chemische 139.50, Alpine 11.90, Trboveljska 16.30, Leykam 1.10.

Žitni trg

Na žitnem trgu vlada mirstvo in so cene ostale popolnoma neizpremenjene. Opaža se, da konzum ne more plačevati tako visokih cen, saj smo prišli tako daleč, da se ne konzumira niti koruzna moka za kruh, ampak se konzumira krmilna koruzna moka. To je dokaz, kako hudo je zajela kriza naše podeželsko in delavsko prebivalstvo.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 10. marca: 11.15 Šolska ura: Pouk pisanja in narodna umetnost (gđ. Marija Sodnik) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 13.30 Salonski kvintet — 18.30 Plošče — 19.00 Zabavno čtivo — 19.30 Zdravstvena vprašanja za družino in dom (dr. Malka Simce) — 20.00 Glasbeno predavanje: O naših godbah na pihala (Srečko Kopore) — 20.30 Koncert komornega tria — 21.30 Prenos iz kavarne »Zvezda« — 22.15 Čas, poročila.

Sobota, 11. marca: 12.15 Plošče 12.45 Dnevne vesti 13.00 Čas, plošče 13.30 Salonski kvintet: Program po željah poslušalcev 18.30 Angleščina (gošpa Orthaber) 19.00 Kdo more biti zavarovan (Rudolf Smersu) 19.30 Iz zgodovine filozofije (dr. Fr. Veber) 20.00 Koncert delavske godbe »Zarja« 21.00 Samospevi gospe Zorke Levčnikove 21.30 Salonski kvintet, vmes čas in poročila.

Drugi programi

Petek, 10. marca: Zagreb: 20.00 Prenos koncerta iz Beograda — Milano: 21.00 Simfonični koncert — Brno: 21.10 Radio orkester — Barcelona: 21.10 Radio orkester — London: 19.30 Večerni koncert — Bucarest: 20.00 Simfonični koncert — Suisse Romande 21.00 Kabaretni večer — Berlin: 19.35 Zabavna glasba — Belgrad: 20.00 Beethovnov koncert — Rim: 20.45 Pester koncert — Beromünster: 19.45 »Amerikanc«, kurentška komedija — Langenberg: 20.00 Dunajska glasba — Praga 19.30 Vokalni koncert — 21.00 Zborovno petje — Dunaj: 20.45 Italijanski mojstri — München: 19.25 Zborovno petje — 20.00 Zabavna glasba — Budapest: 19.30 Operni prenos — 23.30 Ciganska glasba — Varšava: 20.15 Simfonični koncert.

Sobota, 11. marca:

Zagreb: 20.00 Prenos koncerta hrvatskega pevskega društva »Kuha« iz Osjeka — Milano: 20.45 Varietetski program — Barcelona: 21.05 Radio orkester — London: 20.45 Koncert vojaške godbe 22.00 Komorni koncert — Stuttgart: 20.30 Operetna glasba — Leipzig: 20.00 Pester večer — Bucarest: 20.00 Vokalni koncert — Suisse Romande: 21.00 Poljudni koncert — Belgrad: 20.00 Prenos iz Zagreba — Rim: 20.45 Prenos iz gledališča — Beromünster: 19.45 Vokalna in instrumentalna glasba 21.15 Sonatni koncert 21.40 Harmonike — Dunaj: 20.15 Prenos opere — Budapest: 19.00 Zborovni koncert 20.20 Večer operetne glasbe — Varšava: 20.00 Laška glasba 22.05 Chopinove kompozicije.

Doba pomaranč

Pomaranče! Kdo ne pozna tega krasnega sadu! Kmalu po Božiču začne doba pomaranč in traja tja čez Veliko noč. Cele kupa jih je tedaj na stojnicah po mestih, pa tudi v trgovinah jih je dovolj na razpolago. Prve so še nekoliko kisle, ker se niso dobro dozorele, pozneje pa so vedno bolj sladke in slastne. Glavni čas pomaranč je Velika noč, ki je res pravi pomarančni praznik. Sicer pa v tem času tudi v resnici ni za otroke primernejšega darila, kakor je lepa pomaranča. Kako žalostno bi le izgledale na cvetno nedeljo butare naših malčkov, da niso okrašene tudi z rdeče rumenimi pomarančami.

Pomaranča pa ni samo okusna, temveč tudi zdrav sad. Zlasti odkar poznamo obetno vitaminov, je vrednost pomaranč za naše zdravje zelo poskočila.

Kaj pa so vitamini? To so neke še slabo poznane sestavine, ki pa že v prav majhni količini vplivajo odločilno na zdravje in razvoj človeka. Vitamini se tvorijo le v rastlinah in v rastlinski hrani prebajajo v človeški organizem. Kako vitamini delujejo in kaj prav za prav so, še ne vemo točno, pač pa vemo, da so nujno potrebne sestavine vsake hrane in delujejo kot katalizatorji že v najmanjših količinah. Vitamini tudi jačajo odpornost organizma proti raznim kužnim boleznim, jačajo organizem sploh v vsakem oziru in na ta način podaljšujejo življenje in mladost. Ako hrani primanjkuje vitaminov, se pojavljajo razne bolezni, avitaminoze, kakor n. pr. skorbut, beri-beri, pelagra, rahitis itd. Dosedaj razločujemo vitamine A, B, C, D in E, katere vse že vsaj kolikor toliko poznamo. Vitaminj se nahajajo le v surovi hrani, pri kuhanju pa se večinoma uničijo, zlasti vitamin C. Zato pa so najbolj zdravi ljudje, ki uživajo mnogo surove hrane ter le-ti ostanejo mladi in krepki do pozne starosti.

Vitamin C, ki se pri kuhanju najprej uniči in pomanjkanje katerega povzroča tudi pri nas poznano bolezen skorbut, se nahaja največ v svežem sadju, zlasti v pomarančah. Zato pa ni čudno, da se vrednost pomaranč za človeško zdravje v zadnjem času tako visoko cenj in uživanje tega žlahtnega sadu vedno bolj priporočajo. Seveda pa niso vse vrste pomaranč enako bogate na vitaminu C, temveč nekatere bolj, druge zopet manj. Vedno praktični Nemci so v zadnjem času ugotovili, da se dragoceni vitamin C nahaja v večjih količinah v egipčanskih, zlasti v Jaffa-pomarančah. Zato pa je tudi uvoz teh pomaranč zadnjih par let v Nemčijo silno porastel. K nam so se letos prvič začele uvažati Jaffa-pomaranče, pa so se neverjetno hitro udomačile.

Kakor že omenjeno, se vitamini C pri kuhanju najprej uniči in ga zato človek, ki uživa največ kuhane hrane, najbolj pogreša. Zato pa je uživanje na vitaminu C bogatih Jaffa-pomaranč tudi tako koristno. Pa čemu tudi kupovati našim malim boubone in druge sladkarije, od katerih si prav čisto samo pokvarijo želodčke. Mnogo pametneje je kupiti žlahtni sad Jaffa-pomaranč, nad katerim se bo dete še bolj razveselilo in ki bo obenem tudi mnogo koristil njegovemu zdravju in razvoju. Za vsako dete bi bilo prav koristno, če bi v dobi pomaranč dobil vsak dan vsaj eno Jaffa-pomarančo. Prav tako je koristno uživanje pomaranč seveda tudi starejšim. V Nemčiji cenijo pomaranče celo tudi kot pomlajevalno in olepševalno sredstvo. V dobi pomaranč se zlasti dame rade poslužujejo tega sredstva in — jedo pomaranče. Začno z eno Jaffa-pomarančo na dan in potem vsak dan po eno manj. Tako zdravljenec traja torej dan po eno manj. Tako »zdravljenec« traja torej 33 dni in je boje v resnici uspešno. Posledica je, kakor trdijo, poživljenje mladostne živahnosti in gibkosti ter gladka, nežna in izredno sveža barva kože. Z ozirom na vitamin C je uspeh tega, vsakakor zajamčeno neškodljivega sredstva, tudi lahko razumiljiv. Sicer pa pozna baje to sredstvo ženski svet že tudi pri nas.

V dobi pomaranč smo in tudi Velika noč, največji praznik pomaranč, ni več daleč. Zato pa je prav, če smo si na jasnem, da pomaranča prav za prav ni nobena sladica, temveč zlasti na vitaminu C bogata Jaffa-pomaranča najprimernejše in obenem najkoristnejše darilo na mlado in staro.

Novo kranjsko kopališče v Zlatem polju

Kranj, 6. marca.

Kranj potrebuje novo moderno kopališče. Kdor bi na ta ali oni način zagovarjal misel, da zadoštujejo dosedanja kopališča na Kokri in Savi v eventualno preuredbo, bi storil veliko, neodpušljivo napako. Kranj je v tem oziru res veliko zaostal.

Zadnji dve leti se je vprašanje kopališča tuptam javno razpravljalo celo v občinski seji, kjer pa je bilo odrinjeno kot neaktualno in neizvedljivo. Nekoliko bolj konkretno je zagrabila za stvar komisija, ki je pregledovala terene okrog Kranja in se odločila za prostor na Kokri v bližini hujanskega mostu. Načrte sta napravila tako Higijenski zavod v Ljubljani in ing. Bloudek. Povemo, da bi res moderno kopališče na tem mestu veljalo do en milijon Din. Povrh tega pa še ne bi imelo zraven prostora za sport in je popoldan kmalu precej v senci. Tako je občinski odbor na lanski proračunski seji kategorično odklonil predlog o zgradbi kopališča.

Zadnje čase pa so se razmere neverjetno čudovito presukale in zaobrile. Kar se ni posrečilo tujskoprometnemu društvu, to namerava sedaj izvesti privatna iniciativa. Na ogled nam je bil dan načrt, ki prekaša v pogledu izvedljivosti vse dosedanje. Prostor za kopališče je mišljen na Zlatem polju, severno od poslopj tesarskega mojstra g. Pernuša. Tam se nahaja kamnolom stavenbega podjetja g. Slavca. Jama, ki je ponekod globoka do 8 m, bi se dala seveda na vse strani razširjena porabiti za glavni bazen, ki bi bil tako velik ko mariborski. Seveda bi kopališče dobilo še vse druge naprave. Poleg kopališča bi se nahajalo tenis igrišče, na travniku, ki se razteza proti koloniji hiš na Zlatem polju, bi se pa dal urediti lep in dovolj velik sportni prostor. Nad tem prostorom se dviga v vsej dolžini položen hriček, kjer bi bile tribune za občinstvo, tako da bi se dal z lahkoto ustvariti tu lep naravni stadion. Voda za kopališče bi se črpala na električni pogon iz Save. Okrog vsega prostora bi se zasadilo drevje, popravila bi se pota. Tu bi se v poletnih mesecih zbiral vse življenje. Vršile bi se sportne tekme in prireditve. Stroški vseh teh naprav so nizki in sicer so preračunjeni na 300 do 400 tisoč Din. Zlato polje je od Kranja oddaljeno le 10 minut, spada pa še pod mesto, od ceste je dovolj oddaljeno, ter je lepo skrito v okviru starega drevoreda, zato je tudi dohod po drevoredu hiter, miren in poleti lepo senčnat. Pot je zlasti poleti vedno suha in se sprejhalnica nudi prav diven razgled navzdol po Savski dolini in po mestu Kranju, ki se vzpenja ponosno izpod pečin.

Sport

KONKORDIJA: PRIMORJE

V nedeljo odigra Primorje svojo drugo tekmo v državni ligi. To pot se sreča, kakor že znano, z državnim prvakom Konkordijo iz Zagreba. Za to tekmo pa je delegiran kot sodnik g. Kniffer iz Osijeka.

S tem sodnikom pa Primorje ni zadovoljno, ker je bil svojčas v Zagrebu član Konkordije, danes je pa v Osijeku načelnik nogometne sekcije osiješke Slavije, ki tudi sodeluje v državni ligi. Svoj protest je ASK Primorje poslalo na merodajno mesto. V koliko bo zalegel, bomo šele videli. Vsekakor je značilno, da se take sodnike delegira našim tekmarjem.

Primorje je svojčas pristalo na predlog Konkordije, na podlagi katerega bi šodil tekmo v Ljubljani naš sodnik, v Zagrebu pa zagrebški. Sedaj nastane vprašanje, če je Konkordija sploh javila odgovor Primorja na merodajno mesto ali ne.

Vprašanje sodnika je še zato zelo važno, ker tu ne gre za ASK Primorje, temveč za slovenskega zastopnika v državni ligi. In če je naš reprezentant v tem pogledu podvel potrebne korake, je storil več kakor samo svojo dolžnost, kajti on zastopa tako rekoč ves naš nogomet v tej težki borbi.

SK Ilirija — smučarska sekcija. Danes ob 18 sestanek vsega članstva v posebni sobi kavarne Evropa. Polnoštevilna udeležba!

Sabljaški turnir Maribor-Gradeč. Kakor smo že poročali, je priredil Mariborski akademski sabljaški klub, podprt s sabljači iz Zagreba, dne 4. in 5. t. m. v Gradeču turnir z ondotnim delnim sabljaškim klubom, enim najstarejšim v Evropi. V floretu je naše moštvo podleglo z 10:6, kar je za nas častno, ker so Gradčani v tem orožju posebno močni. Drugi dan dopoldne je bila borba v epeju, ki se je končala za Gradčane s 5:4; ta, razmeroma ugodni rezultat je presenetil, ker so v epeju oni absolutni favoriti in nismo mi računali niti na eno zmago. Kljub prekratnemu nočnemu počitku so se naši to dopoldne držali izredno dobro in so želi splošno priznanje tamošnjega, izredno discipliniranega občinstva; ta del borbe je bil tudi najlepši. Enako splošno, pa obratno iznenadenje smo dokončali tega dne popoldne, ko smo v sablji izgubili 10:6; kajti v tem orožju smo z Zagrebčani se zavedali absolutne nadmoči nad Gradčani. — Gradčani so nas sprejeli nadvse prišerno in gostoljubno, za kar jim gre vsa hvala. — Od Mariborčanov so se borili gđ. Mirovič, gg. dr. Pihler, Vičar in Uršič, od Zagrebčanov gg. Stein, inž. Arnstein, Pintarič in Ivančič. Vsega skupaj je bilo v naši ekipi, včevši funkcionarje in spremlstvo, 28 oseb.

Sharkey-Carnera. Med sedanjim svetovnim mojstrom Sharkeyem, ki je lansko leto premagal Nemca M. Schmelinga, in pa italijanskim orjakom Primo Carnera je bila sklenjena pogodba, da se bosta spoprijela v letošnjem juniju v newyorškem Madison Square Garden. Borila se bosta obenem tudi za naslov svetovnega prvaka v tej sportni panogi.

Carnera je pred kratkim odšel iz Amerike; v Evropi bo absolviral več bojev. Ko se je raznesla govorica, da je Carnera pristal, odnosno pritril boju s Sharkeyem, so bili zlasti newyorški krogi presenečeni; kajti pred kratkim je tozadevna boks-komisija (z ozirom na tragično smrt boksaša Schaffa) odločila, da se bo smel Carnera v bodoče boriti le proti boksařem njegove teže in velikosti. Ker pa je uprava Madison Square Garden v precej ozkih stikih z newyorško boks-komisijo — je seveda izjemoma dovolila to boks-tekmo. Omenjeva boksařja sta se že l. 1931. borila za naslov svetovnega prvaka. Tedaj je po točkah zmagal Sharkey.

Norveška proti Finski v hitrostnem drsanju. V Helsinkisu se vrše tekme v hitrostnem drsanju med Norveško in Finsko. Trenutno vodi Norveška s 61½:48½, ki jih ima Finska. Na 500 m progji je zmagal Finec Thunberg v 44 sekundah, na 5000 m pa je bil prvi Norvežan Staaksrud, ki je rabil za omenjeno progo 8:45.7.

Domžale

Sadarsko in vrtnarsko predavanje. Sadarsko in vrtnarsko društvo za Domžale in okolico priredi v nedeljo, 12. t. m. v osnovni šoli v Domžalah važno predavanje. Ob tej priliki bodo tudi praktični poizkusi z novo samodelno škroplilnico, ki si jo je društvo nabavilo. Začetek predavanja je ob 13 in ne kot je bilo prvotno objavljeno ob 15, na kar prizadete interesente opozarjamo, da ne bodo zamudili.

V potoku Milničica so našli ročno blagajno z vrednostnimi papirji in hranilno knjižico, ki jih je vlomilec pri g. Adamiču odvrzel, ter v toliko poročilo izpolnjujemo.

Hednike ob cestah so začeli ponekod posipavati. Želimo samo, da bi to storili tudi drugod, kjer je potrebno.

Breznica

Te dni se je ustanovila za našo občino Vincencijeva konferenca. Je to zares prepotrebna ustanova, zlasti za današnje čase, ko je toliko pomoči potrebnih sočastov, da se jim vsaj nekoliko olajša bedno življenje. Zato, kdor ima zares sočutje s trpečim sobratom, in kdor more kaj pomagati, vsak in vsaka na pomoč. — Zupanstvo je prejelo podporo za brezposelne. Deli se koruza kg po Din 1.05. — Kdor od februarjev potrebuje sladkor za pitanje čebel, naj se zglaši pri g. Francu Zupanu, Tomažneku v Smokuču. Kilogram stane 9 dinarjev.

Pluj

Rekrutne zadeve. Rekrutni spisek mestne občine za leto 1933 je sestavljen in je do 31. t. m. razgrnjen občinstvu na vpogled. Družinski poglavarji, katerih sinovi so vpisani v rekrutni spisek, se pozivajo, da istega pogledajo pri mestnem magistratu ter se prepričajo, če je njihovo premoženjsko stanje pravilno vpisano. Obenem se opozarja družinski poglavarji onih rekrutov, ki se nahajajo izven občine, da morajo obvezance pravočasno obvestiti, da pridejo na nabor, ker jih v nasprotnem slučaju lahko dosežejo zakonite posledice. Dan poslovanja rekrutne komisije se bo pravočasno objavil.

Nezgodna z nevarnimi posledicami. Prevzitar Andrej Lesjak iz Velikega Okčja je pred 14 dnevi vozil drva iz gozda. Padel je pod voz ter zadobil na levi nogi hudo rano. Ker pa je rano zanemaril je nastopilo zastrupljenje krvi. Prepeljati so ga morali sedaj v ptujsko bolnišnico.

Begunec. Policija je aretirala mladega Sloveca, ki se je sumljivo obnašal. Na stražnici so ugotovili, da je aretiranec romunski vojaški begunec in se zove Jon Nemare. Spremili so ga v Belovar, kjer se nahaja taborišče, odkoder je pobežnil.

V bloku hiš nebotičnika se oddajo:

LOKALI STANOVANJA PISARNE samska stanovanja

3 sob s pritliklinami poedine sobe ali več skupaj, z eno ali več sobami

Po znižani ceni. Pojasnila: Gledališka ulica 8-III., soba št. 2 Po znižani ceni!

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka poltina vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Kakršnokoli službo

iščem za stanovanje in hrano za mesec dni. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10. (a)

Denar

Vložne knjižice

kupite ali prodaste najbolje pri Komand. družbi M. JANKOLE. Ljubljana, Selenburgova ulica 6. II. Telefon 30-52. (d)

Posojilo na 1. knjižbo

150.000 do 200.000 Din išče večje solidno industrijsko podjetje za posojanje obrtne glavnice. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2582. (d)

Poizvedbe

Avtomobilsko kolo

izgubljen! — Na poti iz St. Petra pod Sv. Gera. mi de Celja je neki sofer izgubil v ponedeljek rezervno avtomobilsko kolo dimenzije 32 x 6. Kdor ga je našel, naj ga odda proti nagradi v podružnici »Slovenca« v Celju. (e)

Angleški seter

črnojav, ki sliči na ime »Lord«, se je zatekel. — Najditelj naj proti nagradi sporoči na Miculinič, Ilirska ulica 21. (e)

Stanovanja

ODDAJO:

Lepo stanovanje

suho in solčno, obstoječe iz 4 sob, kuhinje, kopalnice in shrambe, ali dve sobi in pritlikline, v strogem centru, okna na ulico, se takoj odda. Poizve se v trgovini I. Strojansk, Pred škofijo 21. d

Stanovanje

stiri- in dvosobno, s komfortom, oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2569. (c)

Trisobno stanovanje

s kopalnico (750 Din), v novi vili, se odda. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 2570. (c)

Lepa, prazna soba

se odda v centru mesta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2562. (s)

Čitajte in širite »Slovenca«!

.....

Posestva

Droben oglas v »Slovenca« posestvo ti hitro prodaj; če te ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Trgovina

stara, dobro vpeljana, z juto in vrečami, v polnem obratu — naprodaj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sigurna ek-sistenca, majhen kapital« št. 2309. (p)

Posestvo

hiša, 4 sobe, novo gospodarsko poslopje, redi se 7 glav živine, naprodaj. Anton Sternad, Sevnica. (p)

Malo posestvo

s krasno novo hišo in trgovskim, gostilniškim in lokalom za trafiko, na prometni točki, prodam z ali brez inventarja in zalogo. Posredovalci izključeni. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 2525. (p)

Kupimo

Otroški voziček

preprost, dobro ohranjen, za deželo, kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod šifro »Voziček« 2583. (k)

Bukovo oglje

kupi vsako množino Uran Franc. Ljubljana, Sv. Petra cesta 24. (k)

Čebulček

po 4 Din liter ima večjo množino naprodaj Ivanka Kopač, št. Vid nad Ljubljano 21. (l)

Prodamo

Perje

kg 9 Din, belo čohano 36 Din kg, sivo čohano 34 Din in 24 Din kg, čisto belo puh perje 130 Din kg Razpošiljam po p 3 uem povzetju L. Brozović, Zagreb Illica 42

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri trdki Karl Prelog Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg

Pritlično sadno drevje

in sadne podlage v odlični kakovosti nudi drevnica Jelen, št. Ilj, Velenje.

Konfekcija — moda

najboljši nakup. — Anton Presker, Sv. Petra c. 14. Ljubljana. (l)

Sadna drevesa

Radi izpraznitve drevnice na Poljanski cesti je naprodaj več tisoč visokodebelnih in pritličnih jablan in brusik, marelic in breskev po znižanih cenah. Zahtevajte cenik, ali se osebno zglaste pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Novi trg 3. (l)

Lečo

debelozrnato in orehova jedra — nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana. (l)

Kanarčke-harcerje

vsako leto odlikovane z zlatimi in srebrnimi kolajnami, razprodaja Opeka, Kodeljevo 31, poleg Mladinskega doma. (l)

Rezan les

vseh dimenzij, 7 vagonov, naprodaj. Za plačilo vzajem hranilno knjižico Ljudske posojilnice v Celju. Ivan Merzdovnik — Dovže, Mislinje. (l)

Sešitno moko

najboljših mlinov nudi najceneje veletrgovina tita in mivskih izdelkov A VOLK LJUBLJANA Resljeva cesta 24

Franc Fujan

kritje in poprava vsakovrstnih streh, kot lesocementnih i. t. d.,

LJUBLJANA, GALJEVICA 9.

„BOGOLJUB“

Marijansko glasilo — Družinski list — Vzgojni mesečnik — je dočrtil 30. leto.

Kongreganisti, sinovi in hčere Marijine!

Naša družbena dolžnost je, da vsi naročimo in čitamo družbeno glasilo »BOGOLJUB«

Družinski očetje in matere!

Oskrbite si v »BOGOLJUB«-u izdatno pomoč pri resnično težki in odgovorni nalogi krščanske vzgoje!

Odprite vrata »BOGOLJUB«-u, saj je »BOGOLJUB« najlepši cerkveni list, ki prinaša v vsaki številki celo vrsto izbranih in krasno izdelanih slik v bakrotisku.

Cena Din 20.— letno.

Bodimo apostoli dobrega tiska!

Nabiratelci in nabiralke novih naročnikov dobe lepe nagrade. — Povejte to vsem, kjer »BOGOLJUB«-a še nimajo. — Naroča se v jugoslovanski tiskarni v Ljubljani ali pa pri vodstvu Marijine družbe.

Umrl nam je po dolgem trpljenju, previden s tolažili svete vere, naš predobri, skrbni mož in oče

Alojzij Zakotnik

posestnik

Pogreb predragega pokojnika bo v soboto ob 10 dopoldne iz hiše žalosti v Kosezah na pokopališče v Dravljah.

Ljubljana-Koseze, dne 9. marca 1933.

Globoko žalujoča žena in otroci

Potrtega srca naznanjamo, da se je danes preselila v boljše življenje, v onostranstvo, vdana v voljo božjo

ALOJZIJA ROTAR

zasebnica.

Pogreb drage rajne bo v soboto, dne 11. marca t. l. ob 4 popoldne iz mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa v Ljubljani, Vidovdanska cesta 9. Priporočamo jo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 9. marca 1933.

Zalujoči ostali

V neizmerni žalosti naznanjamo pretržno vest, da je naš iskrenoljubljani oče, ded, praded, stric, tast in svak, gospod

Ivan Zorc

uradnik pivovarne »Union«

dne 8. t. m., po daljšem, mukepolnem trpljenju, previden s tolažili sv. vere, mirno umrl.

Pogreb nepozabnega bo v petek, dne 10. marca 1933 ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Zibertova ul. št. 22, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 9. marca 1933.

ZALUJOČI OSTALI

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Zahvala

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam med boleznijo in ob nenadni smrti naše predrage pokojnice, gospe

Marije Bavdek

stali tolažilno ob strani in nam lajšali našo težko bol, izrekamo tem potom svojo najpričnejšo zahvalo.

Zahvaljujemo se za vse izraze iskrenega sočutja, za spremstvo naše pokojnice k večnemu počitku in vsem darovalcem prekrasnega cvetja.

V Ljubljani, dne 9. marca 1933.

Zalujoči ostali.

P. C. Wren:

Lepi Mihael

58

In od radosti me je ob tej misli viharno objel.

»Rad bi vedel, kaj napravi stric Hector?« je rekel Mihael.

»Ubogo teto Patricijo čakajo slabi časi...«

»Ker ni preprečila nam, da bi ga ukradli?« se je norčeval Digby.

»Ne — temveč, ker ni takoj obvestila policije,« je odvrnil Mihael.

»Ne morem si misliti, zakaj tega ni storila,« sem pripomnil.

»Jaz tudi ne,« je menil Mihael. »Ali ni to čudno?«

Prav v hipu, ko sem se zehaje obrnil od okna, skozi katero smo gledali, sem opazil, da je Boldini spal za nami na svoji postelji. Bilo je nekaj nenavadnega, kako po matje neslišno se je znal kretati ta možakar...

Rekrotna doba je kmalu minila, in bili smo pre-zaposleni in preutrujeni, da bi se čutili nesrečne.

In sedaj smo spoznali, kaj se pravi zares korakati in zakaj imenujejo legijo v devetnajstem armadnem zboru »konjenico na nogah«. Ob neki priložnosti smo napravili vztrajnostni pohod kakih osem sto kilometrov, pri čemer smo redno prehodili po svojih peditet kilometrov na dan — to pa le zaradi tega, ker se je polkovniku zdelo potrebno, da se nekoliko »prezračimo«.

Po takih pohodih so sledile vaje na planem, ostro streljanje in druge reči, ki so bile za pešce v bojih koristne!

Polagoma smo se mi trije jeli čutiti izkušene vojake, z obžalovanjem pa smo tudi spoznali, da se dušno ne moremo razvijati. Kar smo storili, smo napravili mehnično, tako da smo kmalu otopeli od tega dolgočasno enoličnega življenja. Ni nas več zadovoljilo, da smo večer za večerom pohajkovali po Sidi-bel-Abbésu,

naši možgani so si zaželeli spremembe.

Mihael je predlagal, da bi se učili arabščine, ki bi jo kasneje, ko bomo generali, zelo rabili pri diplomat-skih nalogah in kot vojaški upravitelji.

Arabščino smo pa tudi že prej mogli uporabljati. Knjige smo si izposodili v knjižnici in si najeli za štiri dni v tednu nekega uradnika, s katerim smo se vadili po eno uro v arabski govorici. Namesto da bi obiskovali francoske kavarne, smo hodili le še v arab-ske. Naglo smo napredovali in po kratkem času smo se navadili, da smo se med seboj pogovarjali le po arabsko.

Tega jezika se je mogoče hitro naučiti, posebno, ako človek živi v deželi sami, kjer ga govore.

Korporal Dupré je bil v srečo dober človek, toda v vsem se je moral ravnati po seržantu Lejauneu, kateremu smo bili mi preomikani in nas je radi tega mrzil. Naša poglavitna napaka je bila, da nismo zagrešili nika-kega prestopka in čutili smo, da smo imeli tenak led pod nogami. Boldini je oprezal okoli nas ter nam sledil ko senca in korporal Dupré je težko pričakoval prilike, da nas obdolži kakega prestopka. Seržant Lejaune je samo čakal na ugoden čas, da bi z nami poteni službeno po-stopal.

Toda mi smo bili pozorni in vedno sposobni vojaki. Celotni ti spretni iskaleci prestopkov in nastavljalci pasti nam niso mogli ničesar očitati. Našemu poročniku (De-bussyju) in našemu stotniku (Renoufju) smo bili po volji, toda le redkokdaj smo ju videli. Castniki so podpirali in krili veljavnost in ugled podčastnikov v vsakem pogledu; verjeli so jim vse in jim slepo pritrdili v vsaki stvari.

Kar je podčastnik dejal, je bilo res, kar je storil, je bilo prav, in proti temu legijonar ni mogel storiti ničesar. Ta metoda je imela za posledico čudovito strog red, vendar pa tudi zagrenitev, sovraštvo in obup pri žrtvah krivične nasilnosti podčastnikov.

Američana nista bila tako srečna kakor mi trije in

tudi nista bila tako oprezna. Prvič sta hodila pit borno pijačo v beznice španskih četrti. To nezdavno žganje so pridelovali iz smokey, riža ali Bog vedi česa in je bilo znano pod imenom bapédi, čam-čam in genièvre. Uži-vanje tega alkohola je Buddyja napravilo razdražljivega in nezanesljivega, dočim se je Hank vselej brezizjemno za vsakega raznežil in ko je zvečer pojoč prikolovratil v vojašnico, se je nerodno obesil stražnemu seržantu na vrat in pozabil na vse.

Ob takem času je Lejaune užival. Dobila sta zapor in potem še hujše kazni. Včasih je prišel Lejaune sredi noči nadzirat njuni celici, ju iznenada s svojim rjoventjem zdrnil ter jima brez vsakega povoda zaukazal kako zelo težko izvršljivo zapoved, v upanju, da se mu bosta ustavila. Mislim, da bi bil dal ne vem kaj za to, ako bi bil mogel katerega pripraviti od tega, da bi se nad njim spozabil. Toda Američana sta bila stara vojaka in se nista v ničemer prenačljila...

In tako so potekali meseci, in vsak teden sem slišal o Izabeli. V Brandon Abbasu se ni nič predgugalo. Avgust je bil odšel v Sandhurst, kaplan si je zopet opo-mogel, stric Hector pa je svojo vrnitev še odložil ter šel v Kašmir loviti medvede, ker ga tigrov lov v Indiji ni zadovoljil. O safirju niso nikdar več spregovorili, in Izabela ni ničesar omenila, da si z menoj dopisuje.

Ker bo ob prihodnjem rojstnem dnevu dobila svojo dediščino, se je odločila, da bo malo potovala in prišla ob tej priliki tudi v Algerijo.

»Upajmo, da pride prej, ko bomo mi odšli odtod,« je dejal Digby, ko sem mu povedal o njeni nameri, kajti govoril mi je, da pošljejo bataljon tisoč mož na mejo, da bodo tam »demonstrirali«. Imeli smo upanje, da bomo tudi mi uvrščeni med tiste, in to je za nas pomenilo priložnost za odlikovanje in napredovanje. Toda kako neusmiljeno bi bilo, ako bi nas odposlali prav tedaj, ko bi imela priti Izabela!